

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Києво-Могилянська академія»

Факультет економічних наук

Кафедра фінансів

Кваліфікаційна робота

освітній ступінь – бакалавр

на тему: **«ФОРМУВАННЯ І ЕФЕКТИВНЕ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ
РЕСУРСІВ КОМПАНІЇ»**

Виконала: студентка 4-го року навчання,
спеціальність 072
«Фінанси, банківська справа та
страхування»

Крамарова Дарія Давидівна

Керівник: Базилінська О.Я.
кандидат економічних наук, доцент

Рецензент: Панченко О.І.

Кваліфікаційна робота захищена
з оцінкою «_____»

Секретар ЕК: Донкоглова Н.А.
«___» _____ 2024 р.

Київ – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 Теоретичні основи формування фінансових ресурсів компанії та ефективності їх використання.....	6
1.1 Поняття, характеристика та складові фінансових ресурсів компанії.....	6
1.2 Класифікація фінансових ресурсів і джерела їхнього формування.....	10
1.3 Методичні підходи до аналізу та оцінки ефективності формування і використання фінансових ресурсів компанії.....	20
РОЗДІЛ 2 Аналіз формування і використання фінансових ресурсів міжнародної компанії «МХП».....	28
2.1 Загальна характеристика діяльності Миронівського Хлібопродукту.....	28
2.2 Аналіз фінансового стану компанії «МХП».....	30
2.3 Оцінка ефективності формування і використання фінансових ресурсів компанії.....	35
РОЗДІЛ 3 Рекомендації щодо оптимізації використання фінансових ресурсів компанії «МХП».....	48
3.1 Економетричний аналіз використання фінансових ресурсів компанії.....	48
3.2 Напрями вдосконалення формування і використання фінансових ресурсів МХП.....	56
ВИСНОВКИ.....	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	69
ДОДАТКИ.....	73

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасному економічному середовищі актуальність дослідження процесів формування та ефективного використання фінансових ресурсів компанії стає особливо нарізаною через ряд факторів, які впливають на господарську діяльність. Російсько-українська війна має серйозний негативний вплив на економіку України та фінансове становище компаній, адже призводить до зниження обсягів виробництва, зменшення внутрішнього споживання, втрат та руйнування інфраструктури бізнесу. Світова пандемія COVID-19 значно ускладнила економічне положення багатьох компаній, і її наслідки ще досі відчутні. Вона призвела до значних втрат у фінансовій сфері через зупинку економічної активності, введення карантинних обмежень і зміни у споживчому підході. В умовах невизначеності та нестабільності, які продовжуються і зараз, компанії мають зосереджуватись на оптимізації використання своїх фінансових ресурсів для забезпечення стійкості та життєздатності.

Компанії змушені переглядати свої короткострокові стратегії, надаючи перевагу виживанню та стійкості над максимізацією прибутку. Забезпечення стабільності фінансового стану стає однією з головних пріоритетних завдань, що вимагає комплексного підходу до управління фінансовими ресурсами.

Дане дослідження спрямоване на глибше розуміння та аналіз теоретичних аспектів формування та оцінки ефективного використання фінансових ресурсів компаній. Розуміння та управління цими процесами може допомогти компаніям адаптуватися до змін на ринку, забезпечити стабільність та продовжити свою діяльність у непередбачуваних умовах.

Мета і задачі дослідження. Метою дослідження є аналіз процесів формування і використання фінансових ресурсів компанії та визначення напрямів їхнього вдосконалення.

Завданнями наукової роботи є:

- дослідити теоретичні засади поняття «фінансові ресурси», їхні властивості, характеристику та складові;
- вивчити класифікацію фінансових ресурсів і джерела їх формування;
- розкрити методи аналізу й оцінки фінансових ресурсів;
- розглянути вплив війни та пандемії на формування і використання фінансових ресурсів компаній України, а саме вплив на ліквідність, рентабельність, фінансову незалежність і показники оборотності;
- провести аналіз фінансового стану компанії «МХП»;
- оцінити ефективність формування і використання фінансових ресурсів ПрАТ «МХП»;
- розробити кореляційно-регресійну модель з метою виявлення чинників, які впливають на ефективність використання власних фінансових ресурсів ПрАТ «МХП»;
- надати рекомендації щодо оптимізації формування і використання фінансових ресурсів компанії.

Об'єктом дослідження є фінансові ресурси компанії. **Предметом дослідження** є формування та використання фінансових ресурсів компанії, взявши за приклад діяльність ПрАТ «Миронівський Хлібопродукт».

Наукова робота включає наступні **методи дослідження**: методи аналізу та систематизації для теоретичної бази дослідження; методи синтезу, горизонтального та вертикального аналізів для оцінки фінансового стану компанії; метод відносного аналізу для розрахунку коефіцієнтів та показників формування і використання фінансових ресурсів для їх аналізу на прикладі компанії «МХП»; метод порівняльного аналізу для визначення позиції ПрАТ «МХП» відносно лідера агросектору; метод математичної статистики, а саме кореляційно-регресійний аналіз за допомогою пакету

EViews для оцінки впливу чинників на ефективність використання власних фінансових ресурсів МХП.

Інформаційну базу дослідження становлять закони України з питань власного капіталу і вимог до фінансової звітності, відповідні монографії, результати наукових досліджень вітчизняних і зарубіжних вчених з теми фінансових ресурсів, їх формування і ефективного використання, матеріали фінансової звітності компаній «МХП» і «Кернел», ресурси мережі Інтернет.

Практичне значення одержаних результатів виявляється у наданні конкретних рекомендацій щодо оптимізації використання фінансових ресурсів компанії «Миронівський Хлібопродукт». У науковій роботі ідентифіковано проблемні аспекти та запропоновано шляхи їх вирішення для МХП.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у аналізі формування та ефективного використання фінансових ресурсів на прикладі міжнародної компанії «МХП» за часів світової кризи COVID-19 і війни в Україні. Проведено комплексне дослідження теоретичних та практичних аспектів управління фінансовими ресурсами, що враховує сучасні тенденції та вимоги до ефективного використання фінансів у нинішніх кризових умовах. Розроблено економетричну модель з метою виявлення чинників, які впливають на ефективність використання власних фінансових ресурсів.

Дану роботу найкраще описують наступні **ключові слова та словосполучення**: фінансові ресурси, компанія, аналіз, фінансовий стан, оцінка формування, ефективність використання, економетричний аналіз, оптимізація.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ КОМПАНІЇ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ

1.1 Поняття, характеристика та складові фінансових ресурсів компанії

Фінансові ресурси є невід'ємною частиною кожної компанії та відіграють важливу роль у забезпеченні його стабільності та розвитку. Ефективне управління даними ресурсами стає вирішальним чинником для досягнення успіху та конкурентоспроможності на ринку. Незалежно від розміру та галузі, багато компаній стикаються з викликами управління фінансовими ресурсами, що доказує актуальність їхнього вивчення.

Вітчизняна фінансова наука надає різноманітні підходи щодо формулювання економічної сутності, складу та джерел формування фінансових ресурсів компанії. Вивченням займались ряд українських економістів, серед яких можна вказати К. В. Павлюка, О. Д. Василика, М. Д. Білика, А. Г. Загороднього, О. Р. Романенка, В. М. Опаріна, А. І. Даниленка, В. М. Федосова, О. С. Філімоненкова та інших дослідників. [1, С. 1] Широко розповсюдженим є коротке, але влучне визначення фінансових ресурсів як грошових засобів, які знаходяться у розпорядженні компанії, згідно з формулюванням А. М. Поддєрьогіна. [2, С. 9].

Одним із ключових аспектів функціонування компанії є ефективне управління фінансовими ресурсами та впровадження стратегій щодо отримання та розподілу доходів. Це необхідно для забезпечення стійкого розвитку: соціального та економічного, та збільшення ефективності виробництва. Фінансова діяльність здійснюється за наявності фінансових ресурсів, адже вони слугують стартовим пунктом. [3, С. 32]

Фінансові ресурси компанії представляють собою грошові накопичення та доходи, які виявляються у наступних формах: фондовій та нефондовій. Перша зазначена форма характеризується статутним капіталом, резервним капіталом, та додатковим капіталом. У нефондовій структурі фінансові ресурси представлені нерозподіленим прибутком, кредитами банків, а також комерційним кредитом. Ці ресурси знаходяться під керуванням компанії та спрямовані на своєчасне виконання фінансових зобов'язань, виконання витрат і забезпечення процесу відтворення. Також, задля отримання прибутку, формування резервів та забезпечення стійкого фінансового стану компанії. [3, С. 32-33]

Філімоненков теж зробив внесок у дефініцію фінансових ресурсів компанії, відрізняючись від інших економістів. У його визначенні, фінансові ресурси не обмежуються лише грошовими надходженнями, доходами та фондовими або нефондовими нагромадженнями. Учений розглядає поняття зі сторони грошового капіталу, який вкладено у компанію з метою отримання прибутку і доходів. Адже, за його словами, в теперішньому контексті термін «фонди», який використовується для опису організаційного руху коштів у фінансовій звітності компанії, заміщується терміном «капітал». [4, С. 158-159], [5, С. 2]

Отже, є точки зору, які вважають фінансові ресурси та капітал взаємозамінними поняттями, але важливо враховувати їхню відмінність. Капітал визначається як реальний об'єкт впливу задля отримання доходу та використання зобов'язань. Його можна розглядати як частину фінансових ресурсів, використовуваних у виробничій діяльності компанії. Проте важливо розуміти, що капітал – це вже перетворена форма ресурсів, і, отже, неможливо повністю відокремлювати дані поняття. Одна з ключових відмінностей – це те, що фінансові ресурси можуть бути більшими або рівними капіталу, і якщо вони дорівнюють капіталу, це може свідчити про відсутність фінансових зобов'язань у компанії. [4, С. 159]

Фінансові ресурси компанії визначаються деякими ключовими ознаками. По-перше, їхнє використання і формування відбуваються в рамках встановленого законодавства та нормативного регулювання. Також, ці ресурси можуть бути власністю суб'єктів господарювання окремих юридичних форм або бути сконцентрованими в суб'єктах фінансового ринку, таких як банки, інвестиційні фонди тощо. Головні сфери використання досліджуваних ресурсів охоплюють відновлення компаній, соціальне забезпечення персоналу та врахування інакших економічних потреб учасників господарювання. [4, С. 159]

Основні властивості фінансових ресурсів компанії включають в себе:

- перебування на стадії утворення;
- вираження відношення до власності;
- наявність конкретних джерел формування та цілей використання;
- визначення структури в залежності від засобів утворення та спрямованості використання. [4, С. 159]

Стадії формування фінансових ресурсів компанії є динамічним процесом. Перша стадія пов'язана із створенням компанії, де виникають основні власницькі фонди та стартовий капітал. На цьому етапі ключовою роллю виступають засновники та інвестори, які надають власні фінансові внески для реалізації бізнесу. Друга стадія включає розвиток фінансових ресурсів у процесі функціонування фірми. На цьому етапі важливо здійснювати ефективне фінансове управління, раціонально розподіляти прибуток, формувати резерви та використовувати фінансові інструменти для забезпечення сталого розвитку. [3, С. 33]

Розмір досліджуваних ресурсів, які накопичує компанія, формулює його здатність формувати потрібні обсяги як оборотних, так і необоротних активів, а також їх зростання. Крім того, він важливий, щоб виконувати фінансові зобов'язання та забезпечувати соціальні потреби. [3, С. 33]

Фінансові ресурси включають як грошові кошти бізнесу, які знаходяться в загальних фондах, так і ту частину коштів, яка не включена до цих фондів. [6, с. 18] Розглянемо основні складові, які представлено на Рисунку 1.1. Варто зазначити, що під складовою «Кредиторською заборгованістю» маються на увазі всі її види, а саме: з оплати праці, зі страхування, за виданими векселями, за послуги, за товари, за розрахунками із учасниками та з бюджетом тощо. [6, С. 18-19]

Рисунок 1.1 – Складові фінансових ресурсів

Джерело: складено автором на основі даних [6, С. 18-19].

Початок обігу фінансових ресурсів у компанії відбувається у формі грошей. За ці гроші воно придбає потрібні засоби виробництва та оплачує робочу силу. Іншими словами, початкова форма перетворюється у виробничу під час процесу виробництва. Далі, коли даний процес завершується і продукт створений, фінансові ресурси

набувають форми товарного капіталу. І, нарешті, після реалізації готової продукції, капітал знову переходить до фінансової форми. [1, С. 2]

Управління фінансовими ресурсами компанії є складною системою, що синтезує процеси ухвалення та реалізації управлінських рішень, спрямованих на оптимальне формування, раціональне розміщення, ефективне використання, розширене відтворення та нарощування фінансового потенціалу компанії з метою досягнення поставлених ним стратегічних, тактичних та оперативних цілей, забезпечення його сталого функціонування та подальшого розвитку з урахуванням впливу чинників зовнішнього середовища, що змінюється.

Однією з найважливіших функцій фінансових ресурсів для компанії є забезпечення безперервності руху грошових потоків. Грошові потоки є життєво важливим елементом фінансового управління компанією, адже вони забезпечують спроможність виконувати свої фінансові зобов'язання вчасно та ефективно. Їхня відсутність або недостатність може призвести до фінансових проблем, включаючи затримки у виплатах, нестачу коштів для ведення бізнесу, збільшення витрат на позичковий капітал та навіть банкрутство. [7, С. 80]

1.2 Класифікація фінансових ресурсів і джерела їхнього формування

Наступним кроком розуміння поняття «фінансові ресурси» є вивчення їхньої класифікації. На Рисунку 1.2 представлено основні групи фінансових ресурсів, деякі з яких розглянемо детальніше.

Рисунок 1.2 – Класифікація фінансових ресурсів

Джерело: складено автором на основі даних [3, С. 36], [8, С. 260], [9, С. 206].

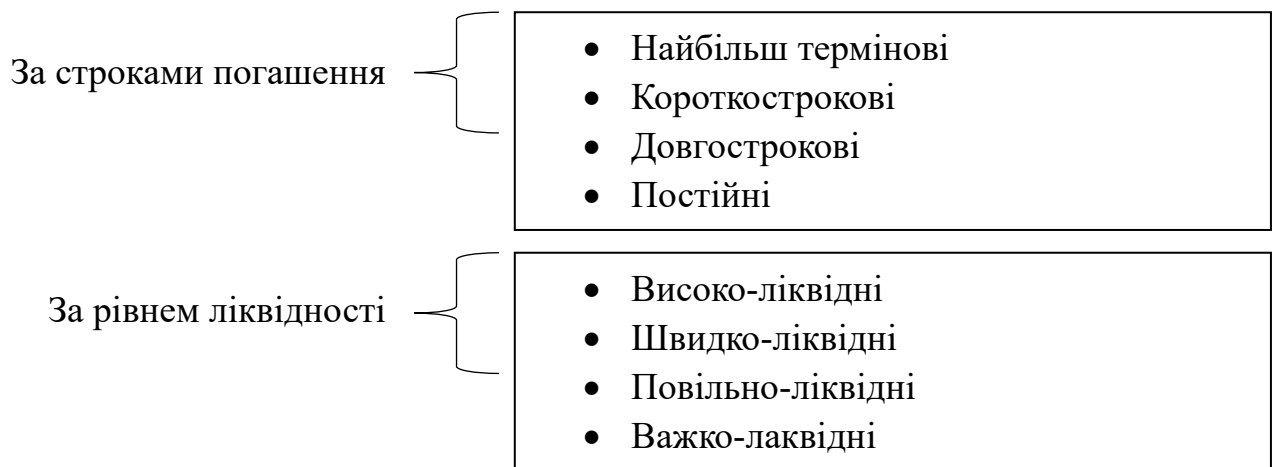

Рисунок 1.2, аркуш 2

Як зазначено на Рисунку 1.2, фінансові ресурси діляться на дві групи за кругообігом, або ж цей поділ також класифікують як «етапи формування». У даному випадку до початкових відносяться ті ресурси, які були введені для використання на етапі заснування діяльності компанії. Тоді ж як набуті – вказують на ті, які були отримані в ході подальшої діяльності. Це може включати чистий дохід, кредити, інвестиції тощо. [6, С.19] Важливим фактором є зміна обсягу початкових фінансових ресурсів, яка визначається фінансовою результативністю діяльності фірми. Адже набуті фін-ресурси представляють собою здобуті компанією кошти, тобто прибуток. Відповідно якщо їх немає, то діяльність є збитковою, фінансові ресурси зменшуються.

Характер використання ресурсів було визначено за їхньою природою як грошові (які включають грошові кошти та їх еквіваленти) та матеріалізовані (тобто які набувають конкретної матеріальної форми, входять в основні засоби, запаси та інше). Грошові ресурси використовуються для здійснення оплат, фінансових трансакцій та забезпечення ліквідності компанії. З іншого боку, матеріалізовані ресурси включають фізичні активи, які прямо залучаються до виробничих та операційних процесів компанії, такі як обладнання, запаси сировини та готової продукції. [6, С.19-20]

Також, не менш важливим є розподіл фінансових ресурсів за видами господарської діяльності. Під операційною діяльністю передбачається основна діяльність фірми. Дана діяльність зорієнтована на виробництво та реалізацію продуктів фірми. Це включає витрати на забезпечення нормального ходу бізнес-процесів, такі як зарплати, закупівля сировини та інші поточні витрати. Операційна діяльність забезпечує значну частину доходів компанії. Інвестиційна діяльність фокусується на довгострокових стратегіях та вкладеннях. Це охоплює купівлю/продаж необоротних активів, не-грошових фінансових інвестицій, розширення виробничих потужностей та інші дії, спрямовані на підтримку розвитку компанії. І остання, фінансова діяльність, включає операції, що впливають на розмір та/або структуру власного та запозиченого капіталу компанії. Фінансова діяльність зосереджена на управлінні грошовими потоками, оплаті боргів, привласненні капіталу та забезпеченні сталої фінансової стабільності. Кожен з цих видів діяльності взаємодіє для забезпечення ефективного та стійкого функціонування компанії на ринку. [10, С. 24]

Фінансові ресурси компанії формуються залежно від того, чи вони походять із внутрішніх/зовнішніх джерел. Внутрішні джерела грають ключову роль у формуванні фінансових ресурсів; вони існують всередині його меж. Їхнє формування і раціональне використання свідчать про фінансову ефективність управління компанією. Вони включають у себе засоби, що генеруються самою компанією внаслідок його внутрішньої діяльності. До даної категорії ресурсів включають належність нерозподіленого прибутку, резервного капіталу, доходу від реалізації продуктів, амортизаційних відрахувань, фондів для майбутніх витрат і платежів. Також, кредиторська заборгованість є стійким елементом цих ресурсів, постійно присутнім на балансі фірми. Тоді ж як зовнішні фін-ресурси охоплюють отримання коштів від сторонніх джерел. До них відносяться фінансові внески людей з компанії, з державного бюджету, а також привласнення коштів на фінансовому ринку через одержання кредитів та випуск акцій. Найпоширенішими зовнішніми джерелами є

банківські кредити, випуск облігацій, привернення інвестицій від зовнішніх інвесторів або отримання державних субсидій. Важливо зауважити, що саме завдяки зовнішнім фінансовим ресурсам відбувається збільшення обсягу і власних, і позичених фінансових ресурсів. [3, с. 37-38] Категоризацію на власний, залучений і позичковий капітали якраз і детальніше розберемо наступними.

Формування фінансових ресурсів компанії – це процес її забезпечення необхідними коштами для здійснення її діяльності та досягнення стратегічних цілей.

Власні фінансові ресурси є фундаментальною складовою частиною фінансової структури компанії. Власні фінансові ресурси складаються з грошових коштів, що перебувають у власності засновників або учасників компанії, та необхідні задля створення її активів. Вони включають в себе внески власників, нерозподілений прибуток, який є результатом підприємницької діяльності тощо. Внески власників можуть бути у формі акціонерного капіталу у випадку акціонерних товариств або внесків засновників у разі юридичних осіб з іншими формами власності. [11]

Поняття залучених і позичкових фінансових ресурсів мають спільну особливість – адже це гроші, які не є власністю фірми. Тим не менш, їх не можна повністю зрівняти одне з одним. Позиченими фінансовими ресурсами вважають ті грошові кошти, що на певний узгоджений час надаються компанії зовнішніми джерелами на умовах платності та повернення, зазвичай з обов'язковим сплатою відсотків. Дані ресурси включають кошти, які компанія залучає у формі позик від банків, емісії корпоративних облігацій, фінансового лізингу та інших форм кредитного фінансування. Вони дозволяють компанії забезпечити робочий капітал, фінансувати інвестиційні проекти та здійснювати розширення бізнесу. [11], [12]

З іншого боку, залучені фінансові ресурси – певний час перебувають в обороті компанії завдяки діючій системі розрахунків, часто без оплати. Дані ресурси представляють собою кошти, що компанія отримує від третіх осіб у вигляді

інвестицій, спонсорської підтримки, венчурного капіталу тощо. Ці ресурси можуть бути використані для фінансування нових проектів, досліджень та розробок, впровадження інновацій або розширення ринкової діяльності. Залучення таких ресурсів може бути пов'язане з укладанням угод, які вимагають відповідного контролю та взаємодії з інвесторами або спонсорами. [11], [12]

Для глибшого розуміння теоретичних аспектів досліджуваної теми розглянемо джерела формування власного, позиченого та залученого капіталів.

Власний капітал, або ж власні фінансові ресурси обраховуються за загальновідомою формулою як різниця між активами та пасивами (зобов'язаннями) компанії. Основними функціями даного виду капіталу є: формування оборотних і необоротних активів, забезпечення ліквідності, довгострокове фінансування інвестицій і програм соціального забезпечення, сплата дивідендів, компенсація можливих збитків, забезпечення гарантії, кредитоспроможності. [11], [12]

Згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 2 «Баланс» (Форма N 1) до джерел формування власного капіталу належать наступні статті:

- зареєстрований капітал (пайовий і статутний капітали);
- додатковий капітал;
- капітал у дооцінках;
- резервний капітал;
- нерозподілений прибуток (непокритий збиток)
- неоплачений капітал;
- вилучений капітал. [13]

Зареєстрований капітал – це сума грошових і матеріальних внесків, що формують фінансову основу для розвитку діяльності компанії. Він є ключовим показником фінансової стійкості та привабливості компанії для потенційних інвесторів та кредиторів. [3, С. 40], [10, С. 18-19]

Статутний капітал є частиною зареєстрованого капіталу, і є тією сумою капіталу, яка внесена при створенні фірми. Цей вид капіталу може бути виражений у грошовій одиниці або у вигляді визначеного обсягу майна. Він формується через продаж акцій, приватні вкладення, державні засоби, ліцензії і патенти. [3, С. 40], [10, С. 18-19]

Пайовий капітал представляє собою суму грошових або майнових внесків, які фізичні та юридичні особи розміщують у фірмі згідно з його установчими документами. Ці внески залишаються у власності тих, хто їх розмістив для фінансування діяльності компанії, однак вона використовує їх як свої гроші та як джерело формування своїх ресурсів. [14, С. 343]

Додатковий капітал – це сума грошей або майна, яку компанія отримує після реєстрації і яка додається до її статутного капіталу. Цей капітал може бути отриманий через різні джерела, такі як випуск нових акцій або вкладення акціонерів або учасників тощо. [3, С. 40-42], [10, С. 19]

Капітал у дооцінках – це сума коштів або вартості майна, яка змінюється через переоцінку необоротних активів і фінансових інструментів з метою відображення їхньої справжньої вартості в балансі. [3, С. 40-42], [10, С. 19]

Наступною складовою є резервний капітал. Цей капітал формується згідно з вимогами законодавства або установчих документів. Відповідно до Закону України, дана стаття має бути більша, ніж 25% від статутного для господарських підприємств і більша 15% акціонерного капіталу для акціонерних фірм. Цей капітал формується за рахунок чистого прибутку у розмірі більше 5% на рік. [3, С. 40-42], [10, С. 19]

Нерозподілений прибуток відображає накопичений фінансовий результат компанії, який не був розподілений у вигляді дивідендів або інших видів виплат власникам у попередньому періоді.

Неоплачений капітал відображає ту суму коштів, яку власники або учасники бізнесу внесли до статутного капіталу, але ще не сплатили повністю. Тобто, це

заборгованість при якій внесок до статутного капіталу ще не був оплачений повністю в рамках номінальної вартості. [3, С. 410]

Останньою складовою є вилучений капітал. Дана стаття враховує суму коштів або вартості майна, яка витрачена компанією на викуп акцій або часток у своїх власників чи учасників. Це може статися у випадках, коли компанія вирішує зменшити свій капітал або придбати назад певну кількість акцій. Фактична собівартість цих акцій і є вилученим капіталом. [3, С. 40]

Надходження до власного капіталу можуть бути з внутрішніх та зовнішніх джерел. Перша категорія характеризується чистим прибутком, амортизаційними відрахуваннями та переоцінкою основних засобів. Тоді ж як із зовнішніх джерел компанія може залучати додатковий капітал (акціонерний або пайовий), отримати безповоротну фінансову допомогу та необоротні активи, тощо. [3, С. 43-44]

Власні фінансові ресурси – це важлива складова кожної компанії, яка забезпечує фінансову незалежність. Їхня частка є достатньою за умови, що вона забезпечує покриття наступних показників:

- основних засобів (після врахування зносу чи амортизації);
- нематеріальних активів (після врахування зносу чи амортизації);
- інших необоротних активів;
- довгострокових фінансових інвестицій;
- оборотних активів, запланованих для використання, на суму не менше, ніж на 50%.

Також, власний капітал вважається використаним ефективно, якщо рентабельність капіталу перевищує середній рівень доходності фінансових інвестицій. [3, С. 43-44]

Наступним кроком дослідитимемо джерела формування позичених та залучених фінансових ресурсів. Якщо розглядати пасивну частину Балансу компанії, то дані види капіталу представлені у наступних розділах: довгострокові/поточні зобов'язання і забезпечення, а також зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття.

Позичковий капітал може бути довгостроковим і короткостроковим. Довгостроковий позичковий капітал – це фінансові ресурси, що надаються на довгий термін, зазвичай більше одного року з моменту укладання фінансової звітності. Цей вид капіталу зазвичай використовується для розвитку бізнесу, виробництва, вкладення в необоротні активи, основні засоби. З іншого боку, до короткострокового капіталу відносяться ті зобов'язання, що фірма зобов'язується повернути протягом короткого періоду, менше одного року з моменту укладання балансу. Даний капітал потрібен для покриття тимчасових потреб, таких як оборотні активи, закупівля товарів або матеріалів для виробництва. [3, С. 44-45]

Позичковий капітал включає в себе як довгострокові, так і короткострокові кредити, які надаються банками та іншими фінансовими установами.

У свою чергу, залучений капітал може бути у формі внутрішньої кредиторської заборгованості, кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги, доходів майбутніх періодів, забезпечення майбутніх витрат і платежів та інших форм. [3, С. 44-45]

Важливою для компанії є внутрішня кредиторська заборгованість, яка є найбільш короткостроковою формою запозиченого капіталу, і яка формується за допомогою внутрішніх ресурсів. [15] Дана заборгованість є частиною оборотних зобов'язань бізнесу, ці кошти їй не належать і використовуються лише до моменту їх погашення. Ця форма капіталу має свої відмінності від інших видів, оскільки нарахування коштів

по цій заборгованості відбувається кожен день, а погашення в більшості регулюється за допомогою державних нормативно-правових актів та умов контрактів.

Досліджувана заборгованість включає в себе деякі види зобов'язань перед постачальниками та іншими кредиторами. Це включає заборгованість за одержаними авансами, з оплати праці, перерахувань у цільові фонди держави, виплат податків, з відрахувань внесків на особисте страхування працівників і майна бізнесу, заборгованість по розрахунках із дочірніми компаніями та інші нарахування. [3, С. 45-48]

Наступною формою залученого капіталу є доходи майбутніх періодів. До них відносяться ті доходи, які компанія отримала під час минулих звітних періодів, проте що відносяться до майбутніх. [3, С. 45-48]

Забезпечення майбутніх витрат і платежів є важливим аспектом фінансового планування для компаній, адже дозволяє врахувати потенційні витрати, які можуть виникнути в майбутньому. Створення резерву для виконання гарантійних зобов'язань на основі попереднього досвіду дозволяє підготуватися до можливих витрат, зменшуючи ризик фінансових труднощів. Вони можуть включати в себе гарантування виплат працівникам, допоміжної пенсійної підтримки, виконання гарантійних зобов'язань і за ризиковими контрактами, реструктуризацію. [3, С. 45-48]

Отже, на основі наведеної інформації можемо зробити висновок, що залучення зовнішніх фінансових ресурсів дозволяє компанії розвиватися швидше і ефективніше, створюючи необхідні умови для формування додаткових активів та збільшення прибутковості. Використання власного капіталу важливо для забезпечення фінансової стійкості, але лише як один з елементів стратегії фінансування. Оптимальне поєднання власних, залучених та позичкових ресурсів допомагає компанії досягти балансу між стійкістю та розвитком.

1.3 Методичні підходи до аналізу та оцінки ефективності формування і використання фінансових ресурсів компанії

Аналіз формування та використання фінансових ресурсів компанії – це вивчення того, як вона управляє своїми ресурсами, її потенціал та результати використання грошових засобів. Аналіз використовує різноманітні аналітичні методи та прийоми, які можуть бути загальними для всіх галузей фінансового аналізу, або специфічними для вивчення конкретних аспектів фінансів компанії.

Формування та використання ресурсів бізнесу визначають його фінансовий стан, що напряду впливає на ефективність його господарської діяльності. Недостатність фінансових ресурсів може позначитися на здатності фірми залучати зовнішні інвестиції та ресурси, що обмежує об'єм виробництва та розвиток. Тому важливо підтримувати стабільний фінансовий стан для забезпечення успішної діяльності. [16, С. 61]

За допомогою аналізу фінансових ресурсів проводиться оцінка обсягу фінансових ресурсів, їхнього складу та структури; аналізується ефективність їхнього використання та формування і визначається дія різних факторів на дані процеси; виявляються резерви для підвищення ефективності управління та розробляються відповідні управлінські рішення.

Існує декілька класифікацій методів оцінки фінансових ресурсів бізнесу. Так, деякі науковці визначають чотири великі категорії. До них відносяться наступні: класичні методи; традиційні методи економічної статистики; математичної статистики; економетричні. [17, С. 471-473]

Першою категорією є застосування класичних методів, таких як балансовий, арифметичні різниці, інтегральний, ланцюгові підстановки, дисконтування, відсоткові числа, диференціальний, прості та складні відсотки, логарифмічний. До другої

категорії традиційних методів економічної статистики входять середні величини, відносні, графічний аналіз, групування даних, індексні числа, прийоми обробки у динаміці. Методи математичної статистики включають в себе дослідження залежності між показниками за допомогою кореляційного аналізу, регресивного, факторного, дисперсійного, коваріаційного, дискримінантного аналізу тощо. Економетричні методи включають в себе застосування матричних підходів та теорій міжгалузевого балансу. [17, С. 471-473]

У свою чергу, І.В. Головка та Н.П. Шморгун визначають методи аналізу фінансових ресурсів бізнесу за застосуванням математичного апарату та ділять їх на такі категорії:

- традиційні методи, що використовуються для початкової обробки, такі як порівняння (горизонтальний/вертикальний), групування, визначення середніх, відносних, медіанних і модальних значень, а також графічні методи;
- методи детермінованого факторного аналізу, які застосовуються при функціональній залежності. Це може включати методи елімінації (ланцюжкові підстановки, абсолютні різниці і т.п.), балансові, логарифмічні, інтегральні, пропорційного поділу, тощо;
- методи імовірнісного факторного аналізу, що необхідні задля дослідження зв'язків між показниками в умовах ймовірнісної залежності. Це включає використання кореляційного, дисперсійного, компонентного, регресійного аналізів тощо;
- методи оптимізації показників, які вимагають застосування технологій, а тобто теорія масового обслуговування, ігор, методи вивчення процесів. [18]

Для повноцінного аналізу фінансових ресурсів та їх джерел формування також виокремлюють прийоми аналізу:

- горизонтальний аналіз – порівняння позицій звітності компанії за різні періоди для виявлення змін та тенденцій;
- вертикальний – визначення структури показників фінансових ресурсів у відсотковому вираженні для аналізу їхньої важливості та взаємозв'язку;
- трендовий аналіз є видом горизонтального аналізу; це вивчення динаміки позицій звітності за декілька періодів для прогнозування їхнього майбутнього розвитку;
- аналіз відносних показників – це розрахунок та порівняння показників фінансових ресурсів, що відображають відносні величини;
- порівняльний аналіз включає порівняння показників фірми з аналогічними показниками конкурентів або галузевими середніми (зовнішній ринок) або на внутрішньому ринку;
- факторний аналіз – це вивчення впливу різних факторів (економічних, політичних, соціальних тощо) на фінансовий показники. Він може включати в себе статистичні методи, такі як множинна регресія. [19]

Основні джерела для проведення аналізу фінансових ресурсів фірми містять фінансову звітність, яка включає баланс, звіт про фінансові результати, звіт про грошові потоки, звіт про власний капітал, примітки до фінансових звітів; додаткову фінансову інформацію; публічно доступну інформацію; внутрішні дані; статистичну звітність тощо. [19]

Аналіз фінансових ресурсів варто розбити на три основних процеси:

- а) аналіз формування фінансових ресурсів (включає два етапи: оцінку джерел їх формування та аналіз активів компанії);
- б) аналіз використання фінансових ресурсів (етапи: оцінка ефективності використання фінансових ресурсів та рентабельності бізнесу);
- в) висновки та пропозиції. [17, С. 472]

Наступний розділ даної роботи ґрунтується на проведенні аналізу конкретної компанії, тому доцільно вивчити етапи детальніше. Неможливо провести повний дослідження без аналізу джерел формування ресурсів. Фінансова незалежність компанії означає, що вона має достатні ресурси для здійснення своєї діяльності без залежності від зовнішніх джерел фінансування. До коефіцієнтів даного розділу аналізу компанії належать: коефіцієнти автономії, фінансової залежності, концентрації позикового капіталу, фінансового ризику та стабільності, довгострокової заборгованості, покриття відсотків, а також маневреності власного капіталу. Також, до даного етапу аналізу відноситься оцінка відношення активів і джерел їхнього фінансування. Необоротні активи фінансуються за допомогою довгострокових позикових коштів та частиною власного капіталу. Тоді ж як оборотні активи фінансуються за рахунок короткострокових зобов'язань і також частиною власного капіталу. [17, С. 472], [10]

Аналіз активів компанії складається з декількох частин. До даної групи входить розрахування коефіцієнтів структури активів, а саме: коефіцієнти постійності, мобільності, співвідношення оборотних до необоротних активів. Також, частиною аналізу є розрахунки показників оборотності та аналіз тривалості циклів, що показують ділову активність компанії.

Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів здійснюється за допомогою показників стійкості, платоспроможності, ліквідності. [17, С. 472] Ліквідність – це один з ключових показників, що визначає здатність вчасно та повністю виконати поточні фінансові зобов'язання. Ліквідність активів відображає їхню здатність бути швидко конвертованими в гроші без втрати вартості. Активи групують за ступенем ліквідності для швидкого виділення тих, що можна швидко конвертувати, і тих, що потребують більш тривалого часу. Зобов'язання групують за строком погашення для контролю над тим, як швидко вони повинні бути виплачені. Аналізують ліквідність балансу порівнюючи згруповані активи та пасиви за

наведеною нижче умовою на Таблиці 1.1. Якщо всі умови виконуються, то ліквідність балансу вважається абсолютною. Аналіз ліквідності компанії також доповнюється розрахунком відповідних коефіцієнтів. [10, С. 85-86]

Таблиця 1.1 Розподіл активів та пасивів компанії за відповідно рівнем ліквідності та строками погашення

Активи	Умова	Пасиви
Високоліквідні (A1)	$\geq$	Найбільш термінові (П1)
Швидко-ліквідні (A2)	$\geq$	Короткострокові (П2)
Повільно-ліквідні (A3)	$\geq$	Довгострокові (П3)
Важко-ліквідні (A4)	$\leq$	Постійні (П4)

Джерело: складено автором на основі даних [10, С. 86-87].

Далі аналізуються показники рентабельності компанії, які необхідні, щоб оцінити його кінцеві результати і рівень прибутковості. Існує три групи коефіцієнтів рентабельності:

- а) витратні (рентабельність продукції) – вимірюють, який прибуток генерується на кожну гривню витрат;
- б) дохідні (валова, операційна та чиста рентабельність реалізації) – вимірюють, який прибуток генерується на кожну гривню продажу;
- в) ресурсні (рентабельність оборотного капіталу, активів, чистих активів та власного капіталу) – вимірюють, який прибуток генерується на кожну гривню ресурсів. [10, С. 142-147]

Зростання цих показників вказує на поліпшення у використанні фінансових ресурсів, тоді як зниження їх значень вказує на неефективне вживання. [10, С. 142-147]

Останній етап аналізу фінансових ресурсів – це визначення висновків та розробка пропозицій на основі отриманих результатів. На цьому етапі проводиться узагальнення результатів аналізу складу та ефективності використання фінансових ресурсів компанії. Тут формуються рекомендації щодо покращення управління фінансовими ресурсами, зменшення ризиків та підвищення фінансової стійкості компанії. Це є важливою частиною аналізу, адже вони визначають подальші кроки для управління фінансами та досягнення стратегічних цілей.

Криза, спричинена пандемією COVID-19, та війна з росією суттєво вплинули на фінансові ресурси компаній. Події призвели до нестабільності на фінансових ринках, що призвело до скорочення виробництва, зниження попиту на товари та послуги, а також до втрати робочих місць. Багато компаній зіткнулися зі зменшенням обсягу продажів та прибутків, що призвело до скорочення обсягів виробництва та витрат. Більшість вимушені звертатися до резервів та шукати альтернативні джерела фінансування для забезпечення своєї діяльності. У цих умовах важливою стає управління фінансовими ресурсами та прийняття стратегічних рішень для збереження стабільності та виживання компаній.

Незважаючи на сталість методичних підходів до аналізу та оцінки ефективності використання фінансових ресурсів компанії, наразі оцінка потребує певних змін. Фінансова система повинна бути спрямована на підтримку її життєздатності, що передбачає нові підходи до політики ліквідності, фінансової незалежності, оборотності та рентабельності.

Умови війни суттєво впливають на управління ліквідністю бізнесів, адже на початку конфлікту керівництво вибирало стратегію збереження коштів, щоб погашати зобов'язання. Отже, показники ліквідності стали гіршими, а короткострокова кредиторська заборгованість погашалась набагато довше. Підлаштувавшись до війни, компанії почали відновлення своєї активності та зміни щодо регулювання ліквідністю. Наразі вони більше функціонують за рахунок власного капіталу, отримати будь-який

кредит стало важче. Таким чином вони збільшують показники та зменшують ризик неплатоспроможності. [20]

Російська агресія також вплинула і на регулювання компаніями фінансової незалежності. Більшість змушені були переглянути свої стратегії по використанню залучених коштів. У зв'язку з тим, що постачальники вимагають всі гроші за поставлені товари, багато компаній відмовляються від залучення фінансових ресурсів і переходять на самофінансування. У той же час деякі компанії не мають такий обсяг власного капіталу, щоб не залучати кошти. Тому війна спонукала шукати нові джерела фінансування, зокрема збільшувати внутрішню заборгованість (наприклад за рахунок заробітної плати), що може вплинути на стійкість бізнесу у майбутньому. Ті компанії, які не зможуть забезпечити свою фінансову стійкість, можуть стати неплатоспроможними та банкрутами. [20]

Також, компанії відчули зменшення оборотності на початку конфлікту, особливо у непродовольчому секторі. Однак з часом ситуація змінюється, коли панічний стан населення поступово заспокоюється. Важливою характеристикою оборотності в цих умовах є її нестабільність, яка залежить від активності воєнних дій. Компанії, які адаптуються до нових умов, можуть збільшити обсяги збуту та здобути нові ринки завдяки гнучким каналам збуту. При аналізі показників оборотності важливо порівнювати їх з довоєнним періодом, щоб оцінити ефективність діяльності. Отже, якщо до війни нормативним було зростання показника оборотності активів, то наразі хорошою ознакою є не велике його зниження. Якщо казати про показник оборотності запасів, то в умовах війни хорошою ознакою є його збільшення, якщо порівнювати з показником до війни. [20]

Управління рентабельністю компанії в умовах війни є критично важливим аспектом фінансової стратегії. Більшість вирішили функціонувати просто задля підтримки життєдіяльності, тобто утримувати персонал і вчасно виконувати фінансові зобов'язання перед податковими органами та постачальниками. Деякий управляючі

фірм віддають прибуток на допомогу Збройним Силам України, працюючи на межі рентабельності. Тобто, за довоєнним період чим вища рентабельність, тим було краще, а наразі компанії можуть працювати навіть близько до нульової рентабельності. [20]

Умови змінюються, політика компаній щодо управління фінансовими ресурсами також зазнає змін. Вони повинні бути готові до швидкої реакції на непередбачувані обставини та забезпечити збереження стійкості фінансового стану під час нестабільних періодів.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ МІЖНАРОДНОЇ КОМПАНІЇ «МХП»

2.1 Загальна характеристика діяльності Миронівського Хлібопродукту

Приватне акціонерне товариство «МХП», повною назвою компанії є «Миронівський Хлібопродукт», є одним з найбільших агропромислових бізнесів в Україні та входить до ТОП-14 світових виробників м'яса птиці та ТОП-2 по Європі. МХП – це провідна міжнародна харчова та агротехнологічна компанія, яка оцінюється у \$3.7 млрд. Вона зосереджена на розробці та постачанні високоякісних, екологічно чистих білків, продуктів харчування та кулінарних рішень, які є безпечними та мають відповідальне походження. Також, МХП є великим виробником кулінарних та м'ясних напівфабрикатів, зернових та олійних культур в Україні. Вона є одним з лідерів у виробництві м'яса птиці та м'ясо переробці на Балканах і Нідерландах. [21] У травні 2008 року ПрАТ "МХП" завершило первинне публічне розміщення акцій на Лондонській фондовій біржі.

Організаційна структура МХП включає велику кількість підприємств на чотирьох континентах, які забезпечують виробництво, переробку та реалізацію продукції. ПрАТ «МХП» має власні зернові та технічні підприємства, млини, м'ясокомбінати, переробні заводи з насіння соняшнику, а також ряд дочірніх підприємств, що займаються логістикою та маркетингом. Вони працюють у наступних країнах: Саудівська Аравія, Великобританія, країни Балканського півострову, Об'єднані Арабські Емірати та інші країни Європейського Союзу. [22] МХП має сильні позиції і на внутрішньому, і на міжнародних ринках; експортує в 72 країни. За результатами

2022 року, 61% виручки було завдяки експорту та 39% було отримано від діяльності в Україні та на Балканах. [21]

Компанія змінила свої короткострокові мету та стратегії з моменту вторгнення росії в Україну в лютому 2022 року, оскільки вона одразу почала адаптуватися до швидкозмінної ситуації. Пріоритетами стала безпека робочої сили та народу України та робота над забезпеченням продовольчої безпеки. Довгострокова мета залишилась незмінною, а саме: забезпечити клієнтів високоякісною продукцією, екологічно чистими білками, продуктами харчування та кулінарними рішеннями, які є безпечними та виробленими відповідально. [23]

Приватне акціонерне товариство здійснює свою діяльність через чотири бізнес-сегменти: птахівництво та суміжні галузі, вирощування зернових культур, м'ясопереробка та інші сільськогосподарські операції, європейський операційний сегмент. На Рисунку 2.1 представлена структура виручки МХП за сегментами. Перший сегмент включає в себе відомі бренди як «Наша Ряба», «Українське Курча», «Курка По-домашньому», «Башинський», «Вінницькі Курчата», «ХО Перекусити?» та інші. Для вирощування зернових культур МХП має в оренді сільськогосподарські землі переважно на чорноземних землях нашої країни. Бренди м'ясопереробного сегменту пересікаються з брендами першого. Одним із м'ясопереробних підприємств був «Український бекон», але у зв'язку з бойовими діями в Донецькій області, його робота тимчасово призупинена. Миронівський хлібопродукт попросив своїх працівників (більше 1 900 осіб) виїхати в безпечніші регіони України, а деякі були переведені на інші виробничі об'єкти. Європейський операційний сегмент – це Perutnina Ptuj («PP»), провідне підприємство-виробник м'яса птиці та м'ясних продуктів на Балканах. МХП працює в Сербії, Словенії, Боснії та Герцеговині, Хорватії і має дистриб'юторські відділення в інших країнах ЄС. [23]

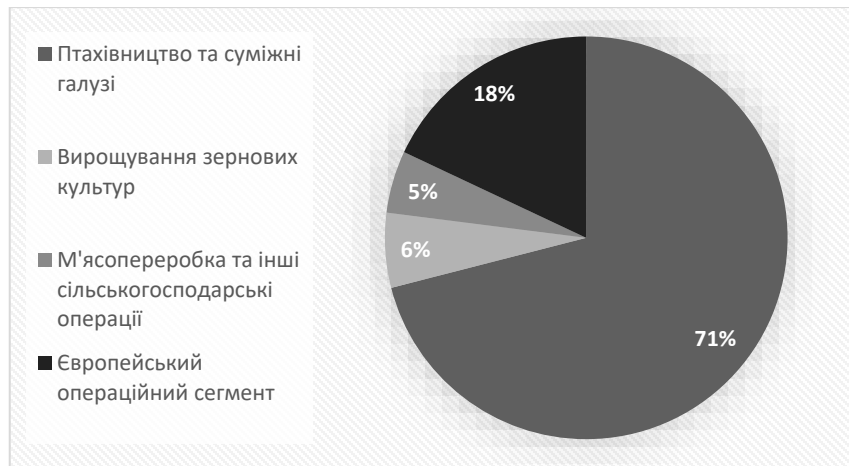

Рисунок 2.1 – Структура виручки компанії «МХП» за сегментами на 2022 рік

Джерело: складено автором на основі даних [23]

Миронівський Хлібопродукт виділяється серед конкурентів завдяки вертикально інтегрованій організаційній структурі, яка також допомагає зменшити залежність від зовнішніх постачальників і чутливість до коливань цін на сировину. МХП володіє та керує сучасними потужностями на кожному з етапів процесу виробництва м'яса. [23]

Починаючи з 2019 року, МХП перетворюється на міжнародну компанію, яка спеціалізується на створенні кулінарних рішень для своїх клієнтів, будучи раніше тільки постачальником сировини. Цей розвиток відображає швидкозмінне середовище виробництва продуктів харчування, оскільки смаки споживачів зміщуються в бік більш екологічно чистих продуктів харчування та товарів з вищою доданою вартістю. [23]

2.2 Аналіз фінансового стану компанії «МХП»

У даному підрозділі проведено загальний аналіз фінансового стану ПрАТ «Миронівський хлібопродукт». Він дає уявлення про фінансову позицію компанії та основні тенденції за останні роки. Для аналізу був взятий період з 2017 по 2022 рік –

актуальні дані з річних звітів з офіційного сайту компанії. Додатки А, Б та В містять фінансову звітність ПрАТ «МХП» за досліджувані роки.

Для того щоб зрозуміти загальну картину про МХП, і чи відбувається нарощення потенціалу, проведемо оцінку співвідношення темпів зростання активів, чистого доходу та чистого прибутку. Результати розрахунків наведені в Додатку Г. За даними темпів зростання видно, що компанія нарощувала свій економічний потенціал та масштаби діяльності у 2021, 2019 та 2018 роках, оскільки темпи зростання активів за даний період склали більше 100%. У 2022 та 2020 роках МХП зіткнулось зі складнощами та зменшило масштаби свого виробництва. І це не дивно, враховуючи той факт, що у 2020 році розпочалася пандемія Covid-19, а у 2022 році розпочалося повномасштабне вторгнення росії на територію України.

За розрахунками, можна також сказати, що у 2022, 2020, 2018 роках виручка зростала швидше від економічного потенціалу ПрАТ «МХП», про що свідчить факт, що показники темпу зростання чистого доходу вищі за темпи зростання активів за відповідний період. З цього можна зробити висновок, що було підвищено інтенсивність використання ресурсів на підприємстві. І відповідно, у 2021 та 2019 роках, МХП зменшила дану інтенсивність. Тим не менш, показник темпу зростання чистого доходу свідчить про зменшення чистого доходу у 2020 році відносно 2019.

Розрахунки свідчать, що у 2021 та 2019 році, темпи зростання чистого прибутку є значно вищими ніж темпи зростання чистого доходу, що вказує на підвищення рентабельності продажів. Значення у 2022 та 2020 роках є від'ємними, що свідчить про значні збитки компанії внаслідок настання кризових ситуацій в країні.

У цілому, з оцінки можна зробити висновок, що МХП нарощує свій потенціал, але через кризові ситуації в країні у 2022 та 2020 році, вона стикнулася з проблемами та в результаті зменшила кількість своїх активів і отримала збитки.

Наступним етапом проведемо вертикальний та горизонтальний аналізи балансу МХП, результати розрахунків яких наведені в Додатку Д і Додатку Е. Вертикальний аналіз балансу допомагає розглянути структуру активів і пасивів відносно відповідних загальних значень компанії. Структура активів піддається деяким коливанням, але загальна картина вказує на стабільність. Необоротні активи складають 59.14% загальних активів на 2022 рік, тим часом як оборотні активи 40,86%. Тенденція того, що необоротні активи більші за оборотні зберігається впродовж усього досліджуваного періоду.

Проаналізуємо окремі статті активів та їхню частку вагомості для компанії. По-перше, одразу помітний той факт, що основні засоби є головним активом компанії, і їхній внесок в структуру активів зменшився з 60,71% до 48,72% з 2017 по 2022 роки. Другою по значенню є стаття «Запаси»: у 2019 році частка впала до 5.65%, але у 2022 році запаси становлять 10,86% всіх активів. Стаття балансу «Agricultural produce» вказує на суму виробленої сільськогосподарської продукції, яка готова для продажу, використання або подальшого перероблення. Вона є важливою для бізнесів, що займаються сільським господарством або харчовою промисловістю, тому ми можемо побачити, що стаття займає третє місце по значенню частки загальних активів. Гроші та їх еквіваленти мають значення 7,89% від всього майна. Але треба мати на увазі, що тримати велику суму грошей на підприємстві неефективно. Їх повинно вистачати для проведення грошових виплат з поточної діяльності. Якщо МХП тримає значну суму готівки, значить має певну ціль на них. Нематеріальні необоротні активи та гудвіл складають на 2022 рік 2,09% та 1,57% відповідно.

Структура пасивів також має деякі коливання протягом дослідженого періоду, але все таки спостерігається стабільність. Загалом, на 2022 рік власний капітал ПрАТ «МХП» складає 37,96%, довгострокові зобов'язання і забезпечення – 48,06%, а короткострокові – 13,98%.

Розглянемо окремі статті пасивів та їхню частку вагомості для компанії. Частка нерозподіленого прибутку була значною протягом всього періоду, з мінімальним значенням у 31,11% у 2019 році, та максимальним 40,93% на 2022 рік. Такі значення можуть свідчити, що МХП зберігає частину прибутку для подальших інвестицій або розширення діяльності, і може бути частиною стратегії фінансового управління компанією. Частка випущених облігацій посідає друге місце за вагомістю: у 2021 році частка впала до 33,55%, але у 2022 знову було збільшення до 36,31%, що свідчить про зростання потреб у даному джерелі фінансування. Капітал у дооцінках скоротився з 29,03% у 2017 році до 20,80% у 2022, що не є хорошою тенденцією і може вказувати на зміни в оцінці вартості активів Миронівського Хлібопродукту. Показник «Equity attributable to equity holders of the Parent» відображає частку власного капіталу, що належить акціонерам-власникам компанії, і він є досить стабільним впродовж досліджуваного періоду (37,48% на 2022 рік). Залучений капітал займає невелику частку і скоротився з 12,49% до 7,47%. Це може вказувати на стратегічні рішення бізнесу, такі як оптимізація структури капіталу або реорганізація власності, для покращення фінансової стабільності або збільшення контролю над компанією. Додатковий капітал складає в середньому 5%. Також, структура короткострокових банківських кредитів зросла значно більше, ніж структура довгострокових кредитів протягом розглянутого періоду, що може бути наслідком війни, адже банки видають наразі набагато менше довгострокових кредитів. На 2022 рік довгострокові кредити складають 3.09%, а короткострокові – 4,62%.

Горизонтальний аналіз балансу показує зміни в активах протягом останніх років. Перше, що спадає на око – велика кількість від’ємних показників на 2020 та 2022 роки, що спричинено кризами, а саме коронакризою та повномасштабним вторгненням агресора на територію нашої держави. МХП, як і інші компанії, зазнала збитків. Загальні активи також зменшились на 11,05% та 7,19% відповідно. Необоротні активи

мали велике зростання на 53,54% у 2019 році, а оборотні зросли на 40,92% у 2021 році. Проаналізуємо деякі окремі статті необоротних та оборотних активів.

За останні роки спостерігалось зменшення категорії «Основні засоби», зокрема в 2018 році на 18,32%. Проте, в 2021 році відбулося значне зростання на 15,53%, що може свідчити про вкладення в розвиток нерухомості та обладнання. Довгострокова дебіторська заборгованість має значні коливання, важко проаналізувати тенденцію. Вона мала як і зростання на 114,17% у 2021 році, так і зниження на 68,65% у 2022. У 2022 році відбулось зростання відстрочених податкових активів на 23,80%. Це може вказувати на спробу МХП зменшити податковий тиск через формування цих активів в умовах війни в Україні. За аналізом можна побачити значний приріст запасів в 2021 році (+52,55%), але у 2019 та 2020 роках спостерігалось зниження. Зміни в біологічних активах коливаються протягом аналізованих років. Важливо врахувати, що для аграрної компанії, такої як МХП, ці активи можуть змінюватися в залежності від врожаю та аграрних циклів. Значення «Cash and cash equivalents» зросло в усіх аналізованих роках окрім 2020-го, що може свідчити про збільшення ліквідності.

Далі проведемо горизонтальний аналіз пасивної частини балансу. Загалом, власний капітал має значні коливання протягом 2018-2022 років. Дуже відображаються кризові економічні стани, адже у 2020 році відбулось зниження на 21,41%, а в 2022 році на більше 19%. Цікавим фактом є те, що залучений капітал і капітал у дооцінках не змінюється з 2017 року. Нерозподілені прибутки мали значне зростання у 2021 році, а на останній рік лише 0,10%.

Довгострокові зобов'язання мали значне зростання у 2019 році у 36%, коли ж 2022 року було лише 2,81%. Тобто відбулась зміна попиту до обсягу боргу або залучення додаткових фінансових ресурсів. Варто зазначити, що схожа динаміка у випущених облігаціях. Довгострокові банківські кредити не стабільні, коливались від зростання у 60% у 2021 році до зменшення у 28% у 2019.

Короткострокові зобов'язання мали зростання на 109,55% у 2018 році порівняно з попереднім, коли ж у 2022 – лише на 0.62%. Порівнюючи з довгостроковими, короткострокові банківські кредити мають ще більші коливання, показник доходив до зростання у 259% та 205% за 2018 і 2021 роки відповідно, а в 2019 році навпаки було значне скорочення даних кредитів на 81,2%. Це може бути пов'язане з реорганізацією фінансових стратегій компанії.

Загалом, аналіз горизонтального росту активів і пасивів МХП показує коливання в різних групах, що можуть бути пов'язані зі специфікою бізнесу та змінами в галузі. Також, це цілком пов'язано з кризами останніх років, що вплинули на бізнеси в Україні.

2.3 Оцінка ефективності формування і використання фінансових ресурсів компанії

У даному підрозділі наукової роботи проведена оцінка ефективності формування і використання фінансових ресурсів ПрАТ «МХП» на основі теоретичної інформації наведеної у першому розділі. Також, для якісної оцінки проведено порівняння вагомих показників за 2022 рік з агрокомпанією-лідером «Кернел», з метою кращого розуміння актуальної позиції МХП. Для розрахунків показників Товариства з обмеженою відповідальністю «Кернел» були взяті дані з фінансової звітності 2022 року з офіційного сайту компанії (Див. Додаток К) [24]. Розраховані показники компанії «Кернел» за 2022 рік для порівняння з ПрАТ «МХП» наведені в Додатку И.

Як було раніше зазначено, першим етапом процесу є аналіз формування фінансових ресурсів, що включає оцінку джерел їх формування та аналіз активів компанії. Проведемо аналіз активів Миронівського Хлібопродукту. За допомогою Таблиці 2.1 наведені результати розрахунків коефіцієнтів структури активів.

Таблиця 2.1 Коефіцієнти структури активів компанії «МХП» за 2017-2022 роки

Показник	Рік					
	2022	2021	2020	2019	2018	2017
Коефіцієнт постійності	0,59	0,60	0,64	0,68	0,61	0,65
Коефіцієнт мобільності	0,41	0,40	0,36	0,32	0,39	0,35
Коефіцієнт співвідношення оборотних та необоротних активів	0,69	0,68	0,56	0,47	0,63	0,54

Джерело: складено автором на основі річних фінансових звітностей [21] [23]

Коефіцієнт постійності розраховується за співвідношенням необоротних активів до загальних активів. У «Миронівського Хлібопродукту» даний показник за всі роки є відносно високий. За даними дослідження, можна побачити, що за останні роки, компанія зменшила частку необоротних активів відносно усіх активів, що може бути пов'язане з коронокризою 2020 року та війною у 2022 році. ТОВ «Кернел» має даний показник на рівні 0,397, а отже МХП має вищий виробничий потенціал за лідера.

Коефіцієнт мобільності – це співвідношенням оборотних активів до загальних. За останні роки МХП збільшило частку оборотних активів. Більш високе співвідношення у Кернел (0,60) вказує на її вищу ліквідність.

Коефіцієнт співвідношення оборотних та необоротних активів МХП за всі роки склав більше 0.4, що вказує на «важку» структуру активів. Тим не менш, структура не така важка як у Кернел (1,52 за 2022 рік). Це говорить про наявність накладних витрат і вразливість до коливань у виручці. Даний коефіцієнт також доказує, що Миронівський Хлібопродукт збільшило кількість оборотних активів за останні роки, що є хорошою ознакою.

Загалом можна сказати, що компанія зменшує частку необоротних активів та збільшує частку оборотних активів протягом останніх років (2020-2022 роки). Це вказує на зміну стратегії та структури активів бізнесу. Можна припустити, що метою

збільшення оборотних активів було підвищення ліквідності та зменшення ризиків для МХП, оскільки ризики дуже зросли з початком коронакризи та ще збільшилися протягом війни в Україні.

Наступною частиною є розрахунки показників оборотності та аналіз тривалості циклів, що представлені на Таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 Показники оборотності та оцінка тривалості циклів компанії «МХП» за 2017-2022 роки

Показник	Рік					
	2022	2021	2020	2019	2018	2017
Оборотність усіх активів	0,67	0,64	0,55	0,65	0,63	-
Оборотність робочого капіталу	2,46	2,46	2,40	2,73	2,28	-
Оборотність запасів	6,77	7,80	8,51	8,53	6,23	-
Тривалість одного обороту запасів (дн)	53,21	46,13	42,30	42,19	57,83	-
Оборотність дебіторської заборгованості	15,55	17,19	15,69	21,22	23,65	-
Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості (дн)	23,15	20,95	22,95	16,97	15,23	-
Оборотність кредиторської заборгованості	18,53	15,19	12,87	19,24	28,40	-
Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості (дн)	19,43	23,70	27,98	18,71	12,68	-
Тривалість виробничого циклу (дн)	53,21	46,13	42,30	42,19	57,83	-
Тривалість операційного циклу (дн)	76,36	67,08	65,25	59,16	73,05	-
Тривалість фінансового циклу (дн)	56,93	43,37	37,27	40,44	60,38	-

Джерело: складено автором на основі річних фінансових звітностей [21] [23]

Показники оборотності всіх активів і робочого капіталу показують, скільки разів певний актив обертається протягом року. Чим вищими є коефіцієнти, тим ефективніше компанія отримує дохід від своїх активів. Збільшення показників протягом останніх років свідчить про позитивну тенденцію.

Показник оборотності запасів є доволі високим та коливається від 6,23 до 8,53 та вказує на те, що МХП багато використовує своїх запасів та швидко їх поповнює. Показники схожі на значення у компанії «Кернел», а саме 8,29 на 2022 р. Невеликий показник тривалості одного обороту запасів вказує на швидший обіг запасів та є позитивним фактором.

Ще більша оборотність дебіторської заборгованості, яка коливається в межах від 15,55 до 23,65 вказує на швидке отримання грошей від клієнтів. Проте зменшення даного показника у 2020 та 2022 роках свідчить про кризові ситуації, на останній рік Кернел має дещо кращий показник - 20,35. Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості є невеликою, що також вказує на швидке отримання коштів від клієнтів. Загалом, вищезгадані показники свідчать про покращення ліквідності та ефективності використання активів протягом вказаного періоду.

Оборотність кредиторської заборгованості знаходиться на високому рівні – 18,53 на 2022 рік. Тим не менш, Кернел має ще кращий показник (34,24). Отже, досліджувана компанія доволі швидко погашає свої зобов'язання перед постачальниками, але довше ніж лідер. Велике зменшення даного показника у 2020 році свідчить про складнощі у виплаті зобов'язань перед постачальниками у зв'язку з пандемією Covid-19. Тривалість 1 обороту кредиторської заборгованості майже в два рази менша у Кернел, утім МХП має поступове зниження даного показника з 2020 року, що є позитивним моментом.

З даних ПрАТ «МХП» видно, що тривалість виробничого циклу коливається від 42,19 до 57,83 днів. Збільшення тривалості виробничого циклу протягом останніх

років вказує на зменшення ефективності виробництва. Тривалість операційного циклу коливається від 59,16 до 76,36 днів. Збільшення даного показника вказує на те, що бізнесу потрібно більше часу, щоб перетворити свої активи в готівку. Дані про тривалість фінансового циклу коливаються від 37,27 до 60,38 днів. Збільшення даного показника протягом останніх років вказує на більшу потребу компанії в грошових коштах для придбання оборотних засобів.

Далі наведений аналіз джерел формування ресурсів, для початку зосередимо увагу на аналізі фінансової незалежності. Розрахунки коефіцієнтів представлені на Табл. 2.3.

Таблиця 2.3 Показники фінансової незалежності компанії «МХП» за 2017-2022 роки

Показник	Рік					
	2022	2021	2020	2019	2018	2017
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,38	0,44	0,38	0,43	0,41	0,43
Коефіцієнт фінансової залежності	2,63	2,29	2,62	2,31	2,43	2,31
Коефіцієнт концентрації позичкового капіталу	0,62	0,56	0,62	0,57	0,59	0,57
Коефіцієнт фінансового ризику	1,63	1,29	1,62	1,31	1,43	1,31
Коефіцієнт покриття відсотків	-10,22	59,39	-27,64	8,89	4,54	11,45
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,72	0,64	0,65	0,50	0,66	0,67

Джерело: складено автором на основі річних фінансових звітностей [21] [23]

Коефіцієнт фінансової незалежності показує здатність фінансувати свою діяльність за рахунок власного капіталу. Для МХП даний показник коливається на рівні 0,38-0,44. Вважають, що коефіцієнт має бути на рівні 0,5-0,6, але компанія-лідер також має рівень 0,40, що вказує на норму для агросектору. Також, МХП веде

агресивну політику. Такий підхід до фінансування активів спрямований на завоювання ринків збуту своєї продукції, намагається розширити виробничі потужності. [10] Отже, 0,38-0,44 не свідчить про критичний фінансовий стан.

Коефіцієнт фінансової залежності є оберненим до попереднього показника. Вважається задовільним значення менше двох, але коефіцієнт на рівні 2,63, а у Кернел 2,48. У 2022 року, рентабельність власного капіталу МХП вища у 2,63 рази за рентабельність активів. Таке значення може вказувати на те, що МХП і лідер добре використовують свій власний капітал для генерації прибутку, але і мають високий рівень зобов'язань.

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу вказує на залежність МХП перед кредиторами, але відрізняється від лідера лише на 0,02 відсоткових пункти. 2020 та 2022 роки характеризуються зростанням коефіцієнта, а отже, і залежності.

На прикладі 2022 року, коефіцієнт фінансового ризику значить, що компанія використовує 1,63 грн позичених коштів на гривню, яку воно вкладає у свої активи власними коштами. Вважається нормальним коефіцієнт менше 1, але і ТОВ «Кернел» має показник на рівні 1,48. Позикові кошти Миронівського Хлібопродукту перевищують власний капітал.

Коефіцієнт покриття відсотків – показує довгострокову платоспроможність. Значення цього показника варіюються від дуже від'ємних у кризові роки, що свідчать про фінансові труднощі, до додатних, що вказують, про достатність прибутку для покриття відсотків по зобов'язаннях.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу – характеризує частку власних коштів, що вкладені в оборотні активи, та застосовується для фінансування поточної діяльності. За період 2019-2022 можемо спостерігати невелике зростання коефіцієнта, а також він є вищим ніж у лідера агросектору, що є позитивною ознакою.

Також, до даного етапу аналізу відноситься оцінка відношення активів і джерел їхнього фінансування, розрахунки якої на Таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 Оцінка відношення активів і джерел їхнього фінансування компанії «МХП» за 2017-2022 роки

Показник	Рік					
	2022	2021	2020	2019	2018	2017
Частка власного капіталу у формуванні необоротних активів	18,74%	27,30%	21,57%	32,06%	23,30%	22,78%
Частка позикового капіталу у формуванні необоротних активів	81,26%	72,70%	78,43%	67,94%	76,70%	77,22%
Частка власного капіталу у формуванні оборотних активів	65,77%	68,02%	68,07%	66,98%	69,20%	80,99%
Частка позикового капіталу у формуванні оборотних активів	34,23%	31,98%	31,93%	33,02%	30,80%	19,01%

Джерело: складено автором на основі річних фінансових звітностей [21] [23]

Частка власного капіталу у формуванні необоротних активів змінюється протягом останніх років. Зменшення цього показника може свідчити про збільшення використання позикового капіталу та меншу залежність від власного капіталу. Скоріш за все, МХП втратило частину власного капіталу через кризові періоди або взяла більше кредитів. Зменшення цієї частки у формуванні оборотних активів може свідчити про збільшення використання позикового капіталу для забезпечення оборотної ліквідності.

Зниження частки позикового капіталу у формуванні необоротних активів вказує на сплату позик або зниження залежності від позикового капіталу. Зростання ж є результатом позик для фінансування компанії. Частка позикового капіталу у

формуванні оборотних активів – це відношення короткострокових зобов’язань до оборотних активів. За часткою у формуванні оборотних активів можна спостерігати певну стабільність. Збільшення цього показника може свідчити про збільшену залежність від позикового капіталу для забезпечення оборотної ліквідності.

Компанія «Кернел» має дещо іншу ситуацію, а саме власний капітал переважає у формуванні необоротних активів, а позиковий капітал у оборотних. Отже, у порівнянні з Кернел, МХП має більш високу залежність від позикового капіталу.

Перейдемо до другого етапу аналізу, а саме оцінки ефективності використання фінансових ресурсів. Наступна частина дослідження полягає в аналізі ліквідності балансу. Для цього ми порівнюємо активи, згруповані за рівнем ліквідності, із пасивами, згрупованими за строками погашення. У Додатку Ж представлені наступні дані: активи, згруповані за рівнем ліквідності, та пасиви, згруповані за строками погашення. Для компанії «МХП» за досліджуваний період не існує року з абсолютною ліквідністю балансу. Тим не менш, 2017, 2019 та 2020 роки характеризуються значною ліквідністю і поточною, і короткостроковою, і постійною. У 2021 році було зафіксовано нижчий рівень ліквідності, що свідчить про фінансові труднощі. 2022 рік також не характеризується високою ліквідністю. Для більш детального аналізу проведемо розрахунки деяких коефіцієнтів ліквідності (Табл. 2.5).

Таблиця 2.5 Основні коефіцієнти ліквідності компанії «МХП» за 2017-2022 роки

Показник	Рік					
	2022	2021	2020	2019	2018	2017
Загальний показник ліквідності	0,34	0,45	0,23	0,20	0,65	0,28
Коефіцієнт поточної ліквідності	2,92	3,13	3,13	3,03	3,25	5,26
Коефіцієнти швидкої ліквідності	1,01	0,93	1,16	1,33	0,98	1,40

Продовження Таблиці 2.5

Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,61	0,55	0,80	0,95	0,77	0,99
Коефіцієнт забезпеченості реалізації робочим капіталом	0,39	0,47	0,42	0,38	0,46	0,50
Коефіцієнт довгострокового фінансового забезпечення першого ступеня	0,64	0,73	0,59	0,64	0,67	0,67
Коефіцієнт довгострокового фінансового забезпечення другого ступеня	1,45	1,46	1,38	1,32	1,44	1,44
Коефіцієнт довгострокового фінансового забезпечення третього ступеня	1,17	1,26	1,19	1,17	1,22	1,23

Джерело: складено автором на основі річних фінансових звітностей [21] [23]

Загальний показник ліквідності знизився з 2018 року. Хоча значення не низьке, у порівнянні з лідером агросектору МХП наразі має нижчу ліквідність на 42,65%. Кернел має більш ліквідний баланс, привабливший для кредиторів та інвесторів, оскільки вказує на те, що бізнес може краще виконувати свої фінансові зобов'язання в найближчому майбутньому.

Коефіцієнт поточної ліквідності показує наскільки вистачає оборотних активів задля покриття поточних зобов'язань. Цей коефіцієнт має бути більше 100%, що і відповідає дійсності для МХП.

Коефіцієнт швидкої ліквідності показує здатність погасити поточні зобов'язання поточними активами без запасів. Значення повинні бути більшими за 0.5, отже МХП має хорошу очікувану платоспроможність в короткостроковому періоді. Кернел має показник 0.40, що вказує на перевагу компанії «МХП».

Коефіцієнт абсолютної ліквідності вказує на частку поточних зобов'язань, яку компанія зможе погасити одразу. Цей коефіцієнт особливо важливий у випадках кризових ситуацій. На прикладі 2022 року, МХП могло погасити миттєво 61% короткострокових позик і має перевагу над лідером у два рази. Утім, у 2017 та 2019 значення були надто високими, отже рентабельність страждала (залучений капітал іде до неробочих активів – грошових коштів).

Коефіцієнт забезпеченості реалізації робочим капіталом – співвідношення робочого капіталу до чистого доходу. Загалом, вищі значення цього показника ніж у компанії-лідера є позитивним сигналом і можуть свідчити про фінансову ефективність Миронівського Хлібопродукту в розглянутих роках.

Коефіцієнт довгострокового фінансового забезпечення першого ступеня – співвідношення власного капіталу та необоротних активів. Значення даного коефіцієнту є доцільним на рівні більшому ніж 0,5-0,7. Для МХП значення за даний період хороші, бо варіюються від 0,59 до 0,73. Загалом, це є позитивним сигналом для інвесторів та кредиторів, оскільки свідчить про здатність компанії вирішувати фінансові зобов'язання у короткостроковій і довгостроковій перспективах. Даний коефіцієнт другого ступеня вважається оптимальним на рівні 1,2-1,6. ПрАТ «МХП» має оптимальний рівень за всі наведені періоди, коли ж Кернел має нижчий показник (1,17). Коефіцієнт третього ступеня варіюється в діапазоні від 1,17 до 1,26 протягом розглянутого періоду, що вказує на здатність покривати довгострокові зобов'язання в більшому обсязі за рахунок власних ресурсів. Також у період 2019-2021 була позитивна тенденція до зростання.

Не менш важливою частиною аналізу є показники рентабельності, представлені на Таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 Показники рентабельності компанії «МХП» за 2017-2022 роки

Показник	Рік					
	2022	2021	2020	2019	2018	2017
Рентабельність продукції	31,91%	41,07%	25,75%	24,58%	36,00%	43,37%
Валова рентабельність реалізації	24,19%	29,11%	20,47%	19,73%	26,47%	30,25%
Операційна рентабельність реалізації	10,13%	19,68%	10,36%	10,69%	19,59%	27,64%
Чиста рентабельність реалізації	-9,19%	15,52%	-6,78%	10,97%	8,07%	17,59%
Рентабельність оборотного капіталу	15,86%	35,57%	17,07%	19,43%	33,85%	-
Рентабельність активів	-6,55%	10,93%	-3,92%	7,96%	7,22%	-
Рентабельність чистих активів	-15,99%	26,49%	-9,59%	18,80%	17,15%	-
Рентабельність власного капіталу	-14,26%	26,03%	-9,23%	16,42%	12,30%	-

Джерело: складено автором на основі річних фінансових звітностей [21] [23]

Рентабельність продукції ПрАТ «МХП» коливається від 24,58% до 43,37%, що є кращим показником за 13,90% у Кернел, та вказує, що за досліджуваний період в середньому компанія отримувала 34 доларів зі 100 доларів витрачених на виробництво.

Валова рентабельність реалізації коливається від 19,73% до 30,25%, та вказує що за досліджуваний період в середньому компанія отримувала 25 зі 100 доларів продажів. Кернел має гіршу валову рентабельність, а саме 12,2%. Зниження у 2018, 2019 та 2022 роках свідчить про зменшення ефективності операційної діяльності і

політики ціноутворення бізнесу [10]. Операційна рентабельність виробництва коливається від 10,13% до 27,64%, та вказує що за досліджуваний період в середньому компанія отримувала 16 зі 100 доларів витрат, які не відносяться до виробництва. Чиста рентабельність реалізації є високою у 2018, 2019 та 2021 роках, тобто знаходилася у впевненому та прибутковому стані, і від'ємною у 2020 та 2022 роках як і у лідера агросектору, отже стикнулася з кризовою ситуацією та отримала збитки. У цілому, витратні та дохідні показники свідчать про кращу рентабельність у МХП, ніж у Кернел.

Рентабельність оборотного капіталу характеризує можливість отримання прибутку від операційної діяльності. У 2021 році МХП мала дуже високу рентабельність оборотного капіталу (35,57%), що свідчить про те, що компанія була ефективною в генерації прибутку зі своїх оборотних активів. У 2022 році ця рентабельність зменшилася до 15,86%, хоча все одно є кращою за рентабельність Кернел на 12%.

Рентабельність активів характеризує здатність компанії застосовувати активи для генерації прибутку. З 2021 року до 2022 року рентабельність активів знизилася з 10,93% до -6,55%. Отже, МХП витратила більше, ніж вийшло зі своїх активів, і втратила гроші в операційній діяльності в порівнянні з попереднім роком. Такий від'ємний результат може бути зумовлений факторами як високі витрати, низька рентабельність продуктів або інші фінансові аспекти.

Рентабельність чистих активів з 2021 року на 2022 знизилась з 26,49% до -15,99%. Це означає, що в 2022 році МХП не вдалося заробити прибуток від своїх чистих активів. Кернел також не мав даний вид прибутку, але від'ємне значення є меншим на 13%.

У разі високого значення рентабельності власного капіталу, ринкова ціна акцій також буде на високому рівні, що є позитивним моментом. У країнах ЄС середнім

нормальним показником рентабельності є 15%, і, за нашими результатами, показник для МХП відповідає нормальності за всі роки, крім кризових.

Отже, ресурсні показники ПрАТ «МХП» є дещо кращими за дані лідеру агросектору. Втім, вони обидва зазнали втрат за 2022 рік.

Важливим є порівняння рентабельності активів з рентабельністю власного капіталу. Для МХП рентабельність активів є нижчою за рентабельність власного капіталу за 2021, 2019, 2018 роки. Це означає, що ефективність використання власних коштів підвищується компанією за рахунок позичкового капіталу. У 2020 та 2022 роках зниження рентабельності власного капіталу було більшим ніж рентабельності активів. Це може вказувати на погіршення фінансової продуктивності власного капіталу компанії. Вірогідно, що бізнес взяв додатковий позичковий капітал або має інші зобов'язання, які вплинули на рентабельність власного капіталу.

Загалом, всі показники рентабельності вказують на те, що МХП зазнало певних труднощів у 2022 та 2020 роках у порівнянні з іншими роками, і можливо, потребує подальших заходів для поліпшення ефективності використання активів та зменшення витрат для покращення фінансової продуктивності. Але більшість розрахованих коефіцієнтів є кращими за показники ТОВ «Кернел».

РОЗДІЛ 3

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОПТИМІЗАЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ КОМПАНІЇ «МХП»

3.1 Економетричний аналіз використання фінансових ресурсів компанії

Економетричний аналіз є інструментом для розуміння залежності між різними фінансовими показниками та виявлення факторів, що на них впливають. Об'єктом даного дослідження був обраний показник «оборотність власного капіталу», оскільки він відображає ефективність використання власних коштів компанії для генерації прибутку. Висока оборотність власного капіталу свідчить про ефективне використання фінансових ресурсів, що є одним з ключових факторів для успіху бізнесу. Аналіз цієї змінної дозволить виявити чинники, які впливають на ефективність використання власних фінансових ресурсів ПрАТ «МХП» та надати рекомендації щодо їх оптимізації.

Таким чином, мета дослідження полягала в оцінці впливу на оборотність власного капіталу компанії «Миронівський Хлібопродукт» таких показників як коефіцієнт фінансової незалежності та оборотність активів починаючи з 2015 року по 2023 рік.

Для тестування були обрані відповідні гіпотези:

а) оборотність власного капіталу прямо залежить від оборотності активів.

Збільшення оборотності активів свідчить про більш ефективне використання активів для генерації прибутку. Тобто, компанія може генерувати більше прибутку за рахунок кращого управління своїми ресурсами. Збільшення оборотності активів може також вказувати на зменшення ризиків, оскільки більш ефективне використання

активів може зменшити можливість їх простою або збитковістю. Таким чином, можна висунути гіпотезу, що компанія з вищою оборотністю активів може мати більшу оборотність власного капіталу, оскільки краще використовує свої ресурси для генерації прибутку.

б) Оборотність власного капіталу обернено залежить від зростання коефіцієнту фінансової незалежності.

Збільшення коефіцієнту фінансової незалежності може свідчити про зменшення використання зовнішніх джерел фінансування та збільшення власних ресурсів компанії. Дана ситуація призводить до меншого обсягу зобов'язань перед кредиторами та меншого ризику зовнішнього впливу на фінансовий стан компанії. Однак, зменшення кредитних зобов'язань та збільшення власних ресурсів може обмежити можливості розвитку та зростання бізнесу, що може вплинути на його оборотність власного капіталу. Таким чином, можна висунути гіпотезу, що компанія з вищим коефіцієнтом фінансової незалежності може мати меншу оборотність власного капіталу через обмежені можливості залучення зовнішніх ресурсів для розвитку.

Для даного економетричного дослідження були розраховані показники з першого кварталу 2015 року до другого кварталу 2023 року включно. Дані були взяті з квартальних та річних звітів з офіційного сайту приватного акціонерного товариства «Миронівський Хлібопродукт» [21]. У регресійній моделі використані наступні аббревіатури:

- а) **Equity Turnover** – оборотність власного капіталу;
- б) **Autonomy Ratio** – коефіцієнт фінансової незалежності або автономії;
- в) **Asset Turnover** – оборотність активів.

Залежна змінна: Equity Turnover. Незалежні змінні: Autonomy Ratio, Asset Turnover. Регресійна модель має наступний вигляд:

$$\text{Equity Turnover} = \beta_0 - \beta_1 * \text{Autonomy Ratio} + \beta_2 * \text{Asset Turnover} - \varepsilon$$

Коефіцієнт β_1 вказує, як змінюється оборотність власного капіталу зі зміною коефіцієнту автономії. Перед коефіцієнтом знак «-», адже за гіпотезою присутня обернена залежність. β_2 демонструє, як змінюється Equity Turnover зі зміною оборотності активів. Константа β_0 показує, якою буде залежна зміна, коли всі інші фактори рівні нулю. ε (epsilon) представляє собою випадкову помилку, яка може виникнути при оцінці моделі.

За допомогою програмного забезпечення EViews проведено аналіз впливу незалежних змінних на залежну. Значення коефіцієнтів оцінені за допомогою методу найменших квадратів (OLS). На Рисунку 3.1 представлені отримані показники:

Dependent Variable: EQUITY_TURNOVER				
Method: Least Squares				
Date: 03/30/24 Time: 19:30				
Sample: 2015Q1 2023Q2				
Included observations: 34				
Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	0.276331	0.034202	8.079487	0.0000
AUTONOMY_RATIO	-0.717372	0.089521	-8.013474	0.0000
ASSET_TURNOVER	2.612684	0.132600	19.70346	0.0000
R-squared	0.926774	Mean dependent var		0.400547
Adjusted R-squared	0.922050	S.D. dependent var		0.078239
S.E. of regression	0.021844	Akaike info criterion		-4.725694
Sum squared resid	0.014792	Schwarz criterion		-4.591015
Log likelihood	83.33679	Hannan-Quinn criter.		-4.679764
F-statistic	196.1741	Durbin-Watson stat		1.812720
Prob(F-statistic)	0.000000			

Рисунок 3.1 – Основна таблиця результатів

Джерело: складено автором в EViews на основі даних квартальних та річних фінансових звітностей [21].

Prob. (p-value) – це ймовірність того, що коефіцієнти регресійної моделі не є статистично значущими. Тобто, якщо Probability менша за певний критичний рівень значущості (0,05), то гіпотеза про те, що коефіцієнт не є статистично значущим, відхиляється. На Рис. 3.1 усі показники мають p-value < p-valueкритичне, тому

відхиляємо гіпотезу про їхню не значимість. $\text{Prob}(F\text{-statistic})$ дорівнює 0, отже нульова гіпотеза про те, що всі коефіцієнти при незалежних змінних одночасно нулі, тобто немає значимої залежності між залежною змінною та незалежними змінними, відхиляється. Дана регресійна модель є статистично значущою.

У результаті проведеної оцінки можна скласти наступне рівняння для інтерпретації коефіцієнтів:

$$\text{Equity Turnover} = 0.276331 - 0.717372 * \text{Autonomy Ratio} + 2.612684 * \text{Asset Turnover} - \varepsilon$$

Проведемо перевірку початкових гіпотез про вплив факторів та економічну інтерпретацію для кожного з них:

- а) **Autonomy Ratio.** У даній моделі підтверджується гіпотеза про негативний коефіцієнту автономії на оборотність власного капіталу. Це означає, що збільшення коефіцієнту автономії на 1 призводить до зменшення оборотності власного капіталу на 0,717372 одиниці за умови, що всі інші змінні залишаються незмінними.
- б) **Asset Turnover.** Гіпотеза про позитивний вплив оборотності активів на оборотність власного капіталу підтверджується. Тобто, збільшення оборотності активів на 1 призводить до збільшення оборотності власного капіталу на 2,612684 одиниці за умови, що всі інші змінні залишаються незмінними.

Наступним пунктом є проведення діагностики моделі. На основі Рис. 3.1 можна зробити одразу деякі висновки.

По-перше, проведемо перевірку значимості коефіцієнтів t-тест. Ступінь свободи (df) для регресійної моделі задається формулою 3.1. Тому, $df = 34 - 2 - 1 = 31$. Для

95% довірчої ймовірності та 31 ступенів свободи $t_{\text{критичне}}$ складає приблизно ± 2.04 (значення визначено на основі таблиці t-критерій Ст'юдента). [25] На основі t-статистики та обраного 5% рівня довіри робимо висновок, що всі показники є статистично значимими, адже абсолютні значення t-статистики незалежних змінних перевищують +2,04 (або менші за -2,04).

$$df = N - K - 1, \quad (3.1)$$

де K – незалежні змінні;

N – кількість спостережень.

По-друге, зважений коефіцієнт детермінації вказує на те, що коефіцієнти фінансової незалежності та оборотності активів пояснюють близько 92,21% змін оборотності власного капіталу. Інші не зазначені фактори описують модель 7,79%. Отже, модель показує високу ступінь пояснення.

По-третє, перевіримо гіпотези за F-критерієм Фішера. Для отримання результатів беремо ті самі значення, що і для теста Ст'юдента. Для 95% довірчої ймовірності, 2 незалежних змінних та 31 ступенів свободи $F_{\text{критичне}}$ складає приблизно 19,45 за таблицею F-розподілу. [26] Отримане значення в моделі 196,17 є набагато вищим, з 95% ймовірністю можна відхилити гіпотезу про нульові коефіцієнти.

По-четверте, необхідно перевірити модель на автокореляцію за допомогою критерію Дарбіна-Ватсона. З Рисунку 3.1 отримуємо значення даної статистики 1,81. Критичні значення для отриманої регресії становлять: $dL=1.30$; $du=1.57$. Отже, на основі Рисунку 3.2, який відображає місце статистики, бачимо, що наш показник попадає у зону «Відсутня». Тобто, відсутня автокореляція в залишках моделі.

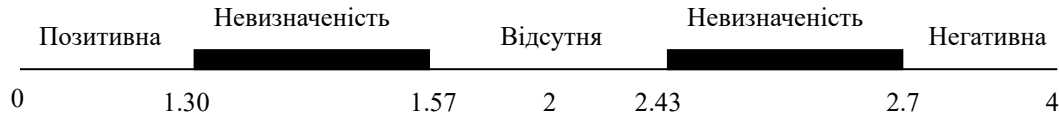

Рисунок 3.2 – Зони визначення автокореляції за критерієм Дарбіна-Ватсона

Джерело: складено автором.

Наступне тестування на наявність автокореляції – LM тест Бреуша-Годфрі. Даний тест дає змогу побачити результати автокореляції не тільки першого порядку, а і вищих. Для даної регресійної моделі тест може проводитися для четвертого ступеня, зважаючи на сезонність квартального розподілу для компанії «МХП», яка діє у сфері сільського господарства. На Рисунку 3.3 представлені результати проведення тестування, з яких можна зробити висновок, що автокореляції 1-4 порядку немає, адже всі значення Prob. більші ніж 0,05.

Breusch-Godfrey Serial Correlation LM Test:				
F-statistic	1.792395	Prob. F(4,27)	0.1595	
Obs*R-squared	7.133998	Prob. Chi-Square(4)	0.1290	
Test Equation:				
Dependent Variable: RESID				
Method: Least Squares				
Date: 03/30/24 Time: 20:58				
Sample: 2015Q1 2023Q2				
Included observations: 34				
Presample missing value lagged residuals set to zero.				
Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	0.000577	0.036681	0.015723	0.9876
AUTONOMY_RATIO	-0.005953	0.093491	-0.063679	0.9497
ASSET_TURNOVER	0.010873	0.131699	0.082559	0.9348
RESID(-1)	0.148222	0.197031	0.752276	0.4584
RESID(-2)	-0.079734	0.180945	-0.440654	0.6630
RESID(-3)	-0.305537	0.178301	-1.713602	0.0981
RESID(-4)	0.341945	0.184974	1.848611	0.0755

Рисунок 3.3 – Результати LM тесту Бреуша-Годфрі

Джерело: складено автором в EViews на основі даних квартальних та річних фінансових звітностей [21].

Також, важливо провести тест Вайта на гетероскадестичність. На Рисунку 3.4 представлені результати проведення тестування, з яких можна зробити висновок, що

маємо можливість відхилити нульову гіпотезу про незначимість коефіцієнтів, тобто гомоскедастичність. На даний результат також вказують значення Probability.

Heteroskedasticity Test: White				
F-statistic	0.440334	Prob. F(5,28)	0.8165	
Obs*R-squared	2.478562	Prob. Chi-Square(5)	0.7797	
Scaled explained SS	2.548917	Prob. Chi-Square(5)	0.7691	
Test Equation:				
Dependent Variable: RESID^2				
Method: Least Squares				
Date: 03/30/24 Time: 21:06				
Sample: 2015Q1 2023Q2				
Included observations: 34				
Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-0.003574	0.006980	-0.512030	0.6126
AUTONOMY_RATIO^2	-0.034706	0.053058	-0.654120	0.5184
AUTONOMY_RATIO*ASSET_TURNOVER	0.050103	0.119111	0.420643	0.6772
AUTONOMY_RATIO	0.016568	0.034786	0.476294	0.6376
ASSET_TURNOVER^2	-0.136473	0.115601	-1.180546	0.2477
ASSET_TURNOVER	0.020781	0.047622	0.436365	0.6659

Рисунок 3.4 – Результати тесту Вайта (White test)

Джерело: складено автором в EViews на основі даних квартальних та річних фінансових звітностей [21].

Крім того, необхідно зробити аналіз на мультиколінеарність, тобто провести VIF тест. Відповідного до результатів даного тестування, які наявні на Рис. 3.5, мультиколінеарність не присутня в досліджуваній моделі. Про це свідчать значення Centered VIF, що є меншими за критичне 10.

Variance Inflation Factors			
Date: 03/30/24 Time: 21:10			
Sample: 2015Q1 2023Q2			
Included observations: 34			
Variable	Coefficient Variance	Uncentered VIF	Centered VIF
C	0.001170	83.35125	NA
AUTONOMY_RATIO	0.008014	84.77678	1.105330
ASSET_TURNOVER	0.017583	30.29831	1.105330

Рисунок 3.5 – Результати тесту VIF

Джерело: складено автором в EViews на основі даних квартальних та річних фінансових звітностей [21].

Тест Рамсея допомагає визначити правильність специфікації моделі. Probability на Рисунку 3.6 вказує на те, що коефіцієнти незначимі, тобто присутній лінійний зв'язок між залежною змінною та незалежними, і регресійна модель може бути специфікована лінійною функцією.

Ramsey RESET Test			
Equation: UNTITLED			
Specification: EQUITY_TURNOVER C AUTONOMY_RATIO			
ASSET_TURNOVER			
Omitted Variables: Squares of fitted values			
	Value	df	Probability
t-statistic	0.320670	30	0.7507
F-statistic	0.102829	(1, 30)	0.7507
Likelihood ratio	0.116340	1	0.7330

Рисунок 3.6 – Результати тесту Рамсея (RESET)

Джерело: складено автором в EViews на основі даних квартальних та річних фінансових звітностей [21].

Остання перевірка стосується нормальності розподілу випадкової величини, що перевіряється тестом Жарга-Бера. Значення P-value, як видно на Рис. 3.7, становить 0,0356, що вказує на ознаки відхилення від нормальності. Розподіл також не є симетричним відносно медіани, якщо проаналізувати гістограму візуально. Є декілька причин даної ситуації. По-перше, найімовірнішою причиною може бути недостатня вибірка. По-друге, вагомою причиною можуть бути кризи, а саме пандемія і війна, тому що вони спричиняють великі зміни в діяльності бізнесу та його рентабельності. По-третє, неправильна специфікація, але дану причину відхиляємо, адже, як було проаналізовано вище, тести підтверджують її правильність. По-четверте, сезонність є причиною ненормальності розподілу залишків. У випадку аграрного бізнесу, такого як МХП, сезонні коливання можуть бути значними через залежність від погодних умов, врожаю та інших факторів, що змінюються впродовж року. Це може призводити до великих коливань у виробництві, продажах та інших економічних показниках, що може впливати на розподіл залишків.

Отже, підстав щоб вважати генеральну сукупність не правильно специфікованою або ненормально розподіленою немає, всі інші припущення виконуються, тому підстав вважати модель не ґрунтовною нема.

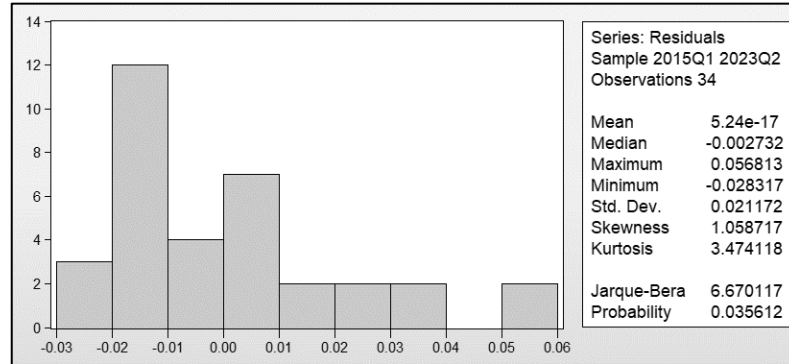

Рисунок 3.7 – Результати тесту Жарга-Бера

Джерело: складено автором в EViews на основі даних квартальних та річних фінансових звітностей [21].

3.2 Напрями вдосконалення формування і використання фінансових ресурсів МХП

Війна призвела до розриву ланцюгів поставок, зменшення пропозиції деяких товарів, зростання витрат на ведення бізнесу, фізичного руйнування виробничих потужностей та інфраструктури. Внаслідок триваючої війни в Україні з 24 лютого 2022 року приватне акціонерне товариство «Миронівський Хлібопродукт» зазнало значних втрат. Компанія зазначила, що наступні витрати, понесені протягом цього часу, безпосередньо пов'язані з війною: збиток від зменшення корисності основних засобів, пожертви на підтримку громади, списання запасів та біологічних активів, заробітна плата мобілізованим працівникам, очікувані кредитні збитки від торгової дебіторської заборгованості та необоротних фінансових активів. Загальна сума збитку у зв'язку з

війною за 2022 рік – 79 881 тис. доларів США. [23] І звісно, це все мало та має вплив на ефективність формування та використання фінансових ресурсів.

Варто зазначити, що у відповідь на кризові ситуації, МХП проводить необхідні заходи. Наприклад, компанія здійснює управління капіталом для забезпечення здатності продовжувати свою діяльність на безперервній основі, максимізуючи при цьому прибуток акціонерів. Це здійснюється шляхом підтримання балансу між більш високою прибутковістю, яка може бути досягнута за рахунок збільшення обсягів запозичень, та безпекою, що забезпечує стійку позицію капіталу. Керівництво МХП регулярно аналізує структуру капіталу, та на основі результатів вживає заходів для її збалансування через додатковий випуск акцій, залучення нових позикових коштів або погашення існуючих боргових зобов'язань. [23]

За допомогою аналізу фінансового стану й оцінки ефективності формування і використання фінансових ресурсів компанії нижче наведені можливості щодо їхнього вдосконалення.

Перше, про що варто згадати, проаналізувавши діяльність МХП з різних сторін, 2020 та 2022 роки сильно відобразились на компанії. І це не дивно, враховуючи той факт, що у 2020 році розпочалася пандемія Covid-19, а у 2022 році розпочалося повномасштабне вторгнення росії на територію України. Більшість показників страждає саме в ці роки, коли ж інші відображають кращі значення.

Тим не менш, наступні фінансові показники досліджуваної компанії кращі за показники лідера агросектору «Кернел»:

- коефіцієнт постійності вказує на вищий рівень виробничого потенціалу ПрАТ «МХП»;
- коефіцієнт маневреності власного капіталу свідчить про те, що компанія здатна ефективніше фінансувати свою поточну діяльність, ніж лідер «Кернел». Отже,

МХП має достатній обсяг власних ресурсів, які може використовувати для забезпечення поточних потреб у фінансуванні;

- коефіцієнт швидкої ліквідності характеризує на більш високу очікувану платоспроможність Миронівського Хлібопродукту в короткостроковому періоді;
- коефіцієнт абсолютної ліквідності свідчить про вищий потенціал МХП утримувати свою діяльність під час кризових ситуаціях, оскільки воно може миттєво погасити більший відсоток короткострокових позик у два рази;
- рентабельність продукції демонструє, що за 2022 рік досліджувана компанія отримувала на 18 доларів більше зі 100\$ витрачених на виробництво;
- валова рентабельність реалізації показує, що за 2022 рік Миронівський Хлібопродукт отримувала на 12 доларів більше зі 100\$ продажу;
- рентабельність оборотного капіталу МХП є вищою за рентабельність ТОВ «Кернел» на 12%. Це свідчить про те, що досліджувана компанія є ефективнішою в генерації прибутку зі своїх оборотних активів.

Протягом дослідження було виявлено наступні проблеми в діяльності компанії «Миронівський Хлібопродукт»:

- а) збільшення тривалості виробничого, операційного, фінансового циклів;
- б) високий коефіцієнт концентрації позикового капіталу;
- в) високий коефіцієнт фінансового ризику;
- г) невелика частка власного капіталу та відповідно висока частка позикового капіталу;
- д) низький загальний показник ліквідності;
- е) завищений коефіцієнт абсолютної ліквідності;
- ж) невисокий показник валової рентабельності реалізації;
- з) рентабельність активів нижча за рентабельність власного капіталу.

Загалом, основними причинами даних проблем є високі витрати та обмежені фінансові ресурси компанії, у результаті чого виникла залежність від запозиченого капіталу.

Оборотність показників компанії має непогані значення. Як було зазначено в теоретичному розділі дослідницької роботи, наразі важливо порівнювати оборотність з довоєнним періодом. Отже, якщо до 2022 року нормативним було зростання показників, то наразі хорошою ознакою є не велике його зниження, що відповідає реальності МХП. Тим не менш, це впливає на наявність проблеми збільшення тривалості виробничого, операційного та фінансового циклів у діяльності компанії. Задля запобігання та виправлення цього питання Миронівському Хлібопродукту слід провести наступні дії:

- а) проаналізувати та оптимізувати всі етапи виробничого процесу, виявивши та усунувши можливі затримки та перешкоди. Наприклад, можна розглянути впровадження сучасних технологій та автоматизації, що сприятиме прискоренню виробництва та зменшенню часових витрат;
- б) оптимізувати операційний цикл за рахунок покращення управління запасами, вирішення питань логістики та поставок, а також оптимізації процесів обробки замовлень та обслуговування клієнтів. Наприклад, є сенс вдосконалити систему складського обліку та управління ланцюгом постачання;
- в) щодо фінансового циклу, можливими заходами є покращення умов платежів з постачальниками та покупцями, а також зменшення часу обороту запасів. [27]

Проблеми високого коефіцієнту концентрації позикового капіталу, високого коефіцієнту фінансового ризику, невеликої частки власного капіталу та високої частки позикового капіталу варто об'єднати в одну категорію. Усі вони напряду пов'язанні з залежністю ПрАТ «МХП» від запозиченого капіталу. Для уточнення, коефіцієнт фінансового левериджу – це власне позиковий капітал ділений на суму власних коштів. [10] Дана ситуація цікава з теоретичної точки зору описаної в першому розділі

роботи, адже досліджено, що з впливом війни багато бізнесів в Україні перейшли на самофінансування і зменшення залученого капіталу. Імовірно, що на це впливає міжнародний статус досліджуваної компанії, адже вона має доступ до залучання грошей за межами нашої країни.

Варто зазначити, що коефіцієнт концентрації позикового капіталу у 2022 році відрізняється від лідера лише на 0,02 відсоткових пункти, а коефіцієнт фінансового ризику вважається нормальним менше 1, але і Кернел має показник за рівнем вище. Сама компанія «Миронівський Хлібопродукт» має на меті тримати коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів на рівні не вище 2.5, тому їй вдається утримувати свою поточну ціль. [23] МХП може бути зацікавлене у використанні позикового капіталу, адже зменшується прибуток до оподаткування і також, можливе зростання рентабельності власного капіталу.

Тим не менш, задля вдосконалення формування і використання фінансових ресурсів варто зменшувати частку позикових коштів. Наступні дії можуть допомогти компанії з даною проблемою:

- а) збільшити власний капітал шляхом його додаткового залучення через емісію акцій, збільшення резервних фондів і залучення нових інвесторів;
- б) рефінансувати прибуток та позики під більш вигідні умови, що дозволить знизити фінансові витрати компанії;
- в) диверсифікувати джерела фінансування, такі як інвестиційні проекти. [28]

П'ята та шоста проблеми стосуються ліквідності компанії. Загальний показник ліквідності не є низьким за нормами, але, у порівнянні з лідером агросектору, МХП на 2022 рік має нижчу на 42,65% ліквідність. Високий коефіцієнт абсолютної ліквідності вказує на те, що рентабельність компанії страждала. Нижче наведені рішення можуть допомогти компанії удосконалити дані показники:

- а) задля підвищення загальної ліквідності МХП варто оптимізувати управління запасами та кредитними угодами з покупцями. Також, необхідно збільшувати рівень ліквідних активів та покращувати їх оборотність;
- б) задля зниження коефіцієнту абсолютної ліквідності, варто провести реформування стратегії ціноутворення, оптимізацію витрат та намагатись знайти нові джерела прибутку. [29]

Останні дві проблеми діяльності ПрАТ «МХП» стосуються рентабельності. Проблема рентабельності активів була виявлена не самим показником, а порівнянням її з рентабельністю власного капіталу. Хоча 2022 рік характеризується кращим результатом, 2018-2019 та 2021 роки вказують на те, що ефективність використання власних коштів підвищується компанією за рахунок позичкового капіталу. Отже, знову проблема пов'язана з позиковими коштами.

Компанія «МХП» має невисокий показник валової рентабельності реалізації, тим не менш у Кернел значення ще гірші. У воєнний період бізнеси можуть працювати навіть близько до нульової рентабельності, але необхідно прагнути кращого показника задля покращення стану фінансових ресурсів та успішної діяльності. Необхідно звернути увагу на наступні рішення:

- а) провести аналіз собівартості продукції та процесів виробництва для ідентифікації можливих шляхів зниження витрат. Зменшити витрати на транспортування, вплинути на підвищення продуктивності праці. Наприклад, як і у випадку з тривалістю виробничих циклів, оптимізацію виробничих процесів або удосконалення управління запасами; [30]
- б) підвищити цінову стратегію та позиціонування продукції на ринку;
- в) зробити акцент на вивченні потреб споживачів для підвищення обсягів продажів та виручки.

У цілому, для підвищення показника валової рентабельності реалізації необхідно вжити комплекс заходів, спрямованих на зниження витрат та підвищення прибутковості продукції.

На основі економетричного аналізу регресійної моделі є також можливість зробити висновки щодо напрямів використання фінансових ресурсів Миронівського Хлібопродукту. На основі дослідження виявлено, що коефіцієнт автономії має негативний вплив на оборотність власного капіталу, а саме збільшення коефіцієнту незалежності на 1 призводить до зменшення оборотності власного капіталу на 0,717372 одиниці. У підрозділі 3.1 даної роботи було теоретично доведено причину такої залежності. Розрахунки даних показників теж показують негативний вплив, доказом чому є формули 3.2 та 3.3 наведені нижче. [10] Такий результат підкреслює важливість збалансованого використання власних та позикових коштів для оптимальної оборотності власного капіталу.

$$\text{Коефіцієнт автономії} = \frac{\text{ВК}}{\text{ВБ}}, \quad (3.2)$$

де ВК – власні кошти;

ВБ – валюта балансу.

$$\text{Оборотність власного капіталу} = \frac{\text{ЧД}}{\text{ВК}_{\text{ср}}}, \quad (3.3)$$

де ЧД – чистий дохід;

ВК_{ср} – середньорічна сума власного капіталу.

Також, на основі дослідження виявлено, що оборотність активів має позитивний вплив на оборотність власного капіталу, а саме збільшення оборотності активів на 1 призводить до збільшення оборотності власного капіталу на 2,612684 одиниці. Розрахунок даної незалежної змінної представлено за допомогою формули 3.4. [10]

$$\text{Оборотність активів} = \frac{\text{ЧД}}{\text{Аср}}, \quad (3.4)$$

де ЧД – чистий дохід;

Аср – середньорічна сума активів.

Отже, проведений економетричний аналіз дозволив зробити наступні висновки. Для вдосконалення використання фінансових ресурсів компанії «Миронівський Хлібопродукт» рекомендується звернути увагу на:

- а) оптимізацію коефіцієнта автономії, зокрема, шляхом збалансування внутрішніх та зовнішніх джерел фінансування, реінвестування отриманого прибутку. Має сенс перегляд стратегій залучення кредитів, емісії акцій та інших інструментів; [31]
- б) оптимізацію використання активів компанії з метою підвищення їх оборотності. Для цього можуть бути використані підходи, такі як: удосконалення процесів управління запасами та зменшення їх суми, оптимізація виробничих процесів, залучення інноваційних технологій, прискорення повернення дебіторської заборгованості. Такі заходи спрямовані на збільшення продуктивності та ефективності використання активів, що в свою чергу може призвести до збільшення прибутковості та конкурентоспроможності на ринку. [32]

Загалом, видно, що деякі вирішення проблем повторюються, що вказує на взаємозв'язок між ними та необхідність звернути увагу компанії на визначенні

напрямки. Проведений аналіз фінансового стану, оцінка ефективності використання фінансових ресурсів та економетричний аналіз зазначає те, що компанії «Миронівський Хлібопродукт» варто впровадити наступні заходи для вирішення проблем формування і використання своїх фінансових ресурсів:

- а) підвищити частку власного капіталу шляхом накопичення нерозподіленого прибутку, власних інвестицій та залучення нових акціонерів, інвесторів;
- б) оптимізувати виробничі процеси за рахунок впровадження сучасних технологій та автоматизації, удосконалення логістичних процесів, підвищити продуктивність праці;
- в) здійснити додаткові заходи для забезпечення зменшення витрат шляхом реінвестування прибутку та позик під більш вигідні умови та проведення аналізу собівартості продукції для ідентифікації можливих шляхів зниження;
- г) вжити додаткові дії для розробки та впровадження стратегій ціноутворення;
- д) проводити пошук нових ринків збуту.

ВИСНОВКИ

Фінансові ресурси відіграють важливу роль у забезпеченні стабільності та розвитку кожної компанії. Ефективне формування і використання даних ресурсів є вирішальним чинником для досягнення успіху та конкурентоспроможності на ринку.

Перший розділ кваліфікаційної роботи зосереджений на теоретичних основах досліджуваної теми. Фінансові ресурси – це кошти, які компанія має в своєму розпорядженні для забезпечення своєї діяльності та досягнення цілей як максимізація прибутку. Фінансові ресурси доцільно класифікувати як власні, позикові та залучені. Перша категорія включає грошові кошти, що перебувають у власності засновників або учасників компанії, та необхідні задля створення його активів. Позикові та фінансові ресурси надаються компанії зовнішніми джерелами на умовах платності та повернення, а залучені – певний час перебувають в обороті компанії часто без оплати.

Аналіз ефективності формування фінансових ресурсів компанії включає два етапи: оцінку джерел їх формування та активів компанії. У свою чергу, аналіз використання фінансових ресурсів проводиться за допомогою показників стійкості, платоспроможності, ліквідності та рентабельності бізнесу.

Другий розділ наукової роботи ґрунтується на практичному дослідженні теми на прикладі приватного акціонерного товариства «Миронівський Хлібопродукт». Компанія є однією з найбільших агропромислових бізнесів в Україні, займає 14-те місце по виробництву м'яса птиці в світі та 2-ге по Європі. Аналіз фінансового стану МХП виявив наступні результати:

- а) оцінка співвідношення темпів зростання активів, чистого доходу та чистого прибутку вказує на нарощення економічного потенціалу компанії у 2018-2019 і 2021 роках. Кризові 2020 та 2022 роки характеризуються зменшенням масштабів виробництва та отриманням збитків.

- б) За допомогою вертикального аналізу було досліджено структуру балансу МХП. У структурі активів на 2022 р. необоротні активи складають 59,14%, а оборотні активи 40,86%. Протягом періоду дослідження виявлено тенденцію, що необоротні активи переважають над оборотними. Головними статтями активів є основні засоби (48,72%), запаси (10,86%) та вироблена сільськогосподарська продукція (9,49%). Структура пасивів на 2022 р.: власний капітал – 37,96%, довгострокові зобов'язання і забезпечення – 48,06%, а короткострокові – 13,98%. Частка нерозподіленого прибутку перша за вагомістю з коливаннями у 31,11-40,93%. Друге місце – частка випущених облігацій, третє – капітал у дооцінках, що скоротився з 29,03% у 2017 році до 20,80% у 2022.
- в) Горизонтальний аналіз балансу довів серйозний вплив пандемії та російської війни в Україні на компанію. Деякі статті активів вказують на значні зміни: довгострокова дебіторська заборгованість мала як і зростання на 114,17% у 2021 році, так і зниження на 68,65% у 2022; обсяг запасів у період 2019-2020 рр. мав зниження, а на наступний рік приріст у 52,55%. Аналіз пасивів вказує на зміни у власному капіталі та стабільність залученого капіталу та капіталу у дооцінках протягом дослідженого періоду. Довгострокові зобов'язання мали значне зростання у 2019 р. у 36%, а 2022 року на 2,81%; короткострокові – зросли на 109,55% у 2018, а за останній рік на 0,62%.

Проведена оцінка ефективності формування і використання фінансових ресурсів ПрАТ «МХП» допомогла виявити слабкі та сильні сторони компанії з даної теми. Було проведено порівняння фінансових показників з лідером агросектору «Кернел» за 2022 рік для ґрунтовніших висновків, що наведені нижче.

- а) аналіз активів проведено за допомогою коефіцієнтів постійності, мобільності та співвідношення оборотних та необоротних активів. Основним висновком є зменшення компанією частки необоротних активів і, відповідно, збільшення

оборотних протягом останніх років. Показник постійності зазначає, що МХП має вищий виробничий потенціал за Кернел.

- б) Показники оборотності вказують на позитивну тенденцію, швидке використання і поповнення запасів, ефективно отримання грошей від клієнтів і погашення своїх зобов'язань перед постачальниками. Тим не менш, оцінка тривалості виробничого, операційного та фінансового циклів виявила проблеми у показниках.
- в) Коефіцієнт фінансової незалежності ПрАТ «МХП» близький до рівня лідера (0,40), вказує на норму для агросектору. Обернений показник зазначає, що досліджувана компанія ефективно використовує власний капітал для генерації прибутку, але має високий рівень зобов'язань. Дану проблему доказують і високі коефіцієнти концентрації позикового капіталу та фінансового ризику.
- г) Оцінка відношення активів і джерел їхнього фінансування МХП за 2017-2022 роки свідчить про втрату частини власного капіталу та/або залучення позик через COVID-19 та війну.
- д) Більшість періоду МХП має значну поточну, короткострокову та постійну ліквідність балансу. Деякі показники компанії переважають над лідером, як коефіцієнти швидкої ліквідності та забезпеченості реалізації робочим капіталом. Тим не менш, значення загального показнику ліквідності нижче на 43% за показник лідера «Кернел», а коефіцієнт абсолютної ліквідності вказує на проблеми в сфері рентабельності.
- е) Показники рентабельності свідчать, що МХП зазнало труднощів у 2020 та 2022 роках у порівнянні з іншими роками. Однак, більшість розрахованих коефіцієнтів є кращими за показники ТОВ «Кернел». Було виявлено проблему нижчого рівня рентабельності активів у порівняннях з рентабельністю власного капіталу.

Третій розділ наукової роботи включає побудову економетричну моделі. Результати регресії доказали негативний вплив коефіцієнту автономії і позитивний вплив оборотності активів на залежну змінну – оборотність власного капіталу. Модель і незалежні змінні є статистично значущими, що було перевірено наступними тестами: t-тестом, F-критерієм Фішера, критерієм Дарбіна-Ватсона, LM тестом Бреуша-Годфрі, тестом Вайта, VIF тестом, тестом Рамсея. Зважений коефіцієнт детермінації свідчить про пояснення 92,21% змін оборотності власного капіталу даною моделлю. Регресія також вказала на відсутність автокореляції 1-4 порядку та мультиколінеарність, на гетероскадестичність і правильну специфікацію моделі. Порушено нормальність розподілу, однак було доведено причину такої поведінки показників.

Дослідження показало, що формування і використання фінансових ресурсів Миронівського Хлібопродукту потребує удосконалення в наступних зонах: оптимізації тривалості виробничого, операційного, фінансового циклів; зниження коефіцієнтів концентрації позикового капіталу та фінансового ризику; збалансування часток власного та позикового капіталів; підвищення загального показнику ліквідності; зменшення коефіцієнту абсолютної ліквідності; збільшення рентабельності реалізації та активів. Кореляційно-регресійний аналіз демонструє важливість коефіцієнту автономії та оборотності активів.

Було запропоновано рекомендації для компанії, які в підсумку включають наступні напрями вдосконалення формування і використання фінансових ресурсів: накопичення нерозподіленого прибутку, власних інвестицій, залучення нових акціонерів та інвесторів; впровадження сучасних технологій та автоматизації, удосконалення логістичних процесів; реінвестування прибутку та позик; проведення аналізу собівартості продукції; розробка стратегій ціноутворення; пошук нових ринків збуту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Самборська Ю.О., Бужимська К.О. Сутність, склад та структура фінансових ресурсів підприємства, Житомирський державний технологічний університет. Житомир. 2 с.
2. Ніпіаліді О. Ю., Карпишин Н. І. Фінанси підприємств: Навч. посіб. Економічна думка. Тернопіль, 2009. 232 с.
3. Аніловська Г. Я., Висоцька І. Б.. Фінанси підприємств: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с.
4. Яременко В. Г., Салманов Н. М. Сутність поняття та особливості класифікації фінансових ресурсів підприємств: *Науковий вісник Ужгородського національного університету* – Випуск 19, частина 3, 2018. С. 158-162
5. Нечипоренко А. В., Рибалкіна А. О. Теоретичні аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства. Ірпінь, 20.11.2020 р. 7 с.
6. Аранчій В.І., Чумак В.Д., Бражник Л.В. Фінанси підприємств: Навч. посіб. /– 2-ге вид., розшир. та доповн. Полтава, 2018. 350 с.
7. Козачок І.А. Економічна сутність та джерела формування фінансових ресурсів підприємства. Запоріжжя, 2011р. С. 77-83
8. Стасюк Л. С. Класифікація фінансових ресурсів підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2012. №4.Т.3. С. 257-261
9. Гайдук І.О. Класифікація фінансових ресурсів підприємства. *Збірник науково-технічних праць, Науковий вісник*. 2005. вип. 15.3. С. 204-208
10. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – К.: Центр учбової літератури. Київ, 2009. 328 с.
11. Олійник І.В., Аранчій В.І. Власний капітал як фінансове джерело функціонування підприємства. С. 387-388

12. Контроль за правильністю складання Звіту про власний капітал (відповідно до ПБО 5 «Звіт про власний капітал»). URL:
<https://ips.ligazakon.net/document/DG001509>
13. Наказ «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
14. Кладієв В.М. Власний капітал: сутність категорії та методичні засади обліку. Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки», Київ, 2005. С. 338-344
15. Грушко В.І., Наконечна О.С., Чумаченко О.Г. Національні фінанси: Підручник. ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», Київ, 2017. С. 660
16. Нікольчук Ю.М., Лопатовська О.О. Ефективність використання фінансових ресурсів підприємства: теоретико-методичні та практичні аспекти оцінки. *Трансформаційна економіка*. № 4 (04). 2023. С. 59-65
17. Глушко А.Д., Філіп М.Ф. Науково-методичні підходи до аналізу фінансових ресурсів підприємств, *Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського*. Випуск 23. 2018. С. 470-474
18. Гаркуша С.А. Економічна суть та класифікація методів і прийомів фінансового аналізу при проведенні аудиту. Облік і фінанси АПК: освітній портал. URL:
<https://magazine.faaf.org.ua/ekonomichna-sut-ta-klasifikaciya-metodiv-i-priyomiv-finansovogo-analizu-pri-provedenni-audit.html>
19. Гнатенко Є., Венгер Н. Методичні підходи до проведення аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Економічні науки*. Розділ 2. 2016. С. 42-46
20. Костенко Ю.О., Короленко О.Б., Гузь М.М. Аналіз фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану. *Економіка та Суспільство*. Випуск 43. 2022. С. 8

21. Офіційний сайт Приватного акціонерного товариства «Миронівський Хлібопродукт». URL: <https://mhp.com.ua/uk/glorytoUkraine> (дата звернення: 05.03.2024)
22. Вікіпедія. МХП (компанія). URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%A5%D0%9F_\(%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%8F\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%A5%D0%9F_(%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%8F)) (дата звернення: 10.03.2024)
23. Інтегрований річний звіт 2022. Миронівський Хлібопродукт. URL: <https://mhp.com.ua/en/mhp-se>
24. Річний звіт 2022. Кернел. URL: <https://www.kernel.ua/investor-relations/> С. 147
25. Вікіпедія. t-критерій Стьюдента. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/T-%D0%BA%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B9_%D0%A1%D1%82%D1%8C%D1%8E%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0 (дата звернення: 25.03.2024)
26. Вікіпедія. Критерій Фішера. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B9_%D0%A4%D1%96%D1%88%D0%B5%D1%80%D0%B0 (дата звернення: 25.03.2024)
27. Ковтун О.С. Методичні підходи щодо напрямів скорочення операційного циклу. *Національний університет харчових технологій*. №15. С. 40-41
28. Кобилецький В. Р. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу. *Онлайн-журнал «Financial Analysis online»*. URL: <https://analizua.com/slovnik-ekonomichnikh-terminiv/264-koefitsient-kontsentratsiji-pozikovogo-kapitalu> (дата звернення: 05.04.2024)
29. Діденко Є.А. Шляхи підвищення платоспроможності вітчизняних підприємств торгівлі. *Економіка, організація і управління підприємствами, галузями, комплексами*. Секція 1. 2018. URL: <http://www.spilnota.net.ua/ua/article/id-2406/>

30. Палійчук Є.С., Шипович М.І. ефективні методи підвищення прибутковості на ВАТ «Мукачівський Верстатозавод» на сучасному етапі. *Електронний журнал «Ефективна економіка» № 12*. Ужгород, 2017.
- 31.Кобилецький В. Р. Коефіцієнт фінансової автономії. *Онлайн-журнал «Financial Analysis online»*. URL: <https://analizua.com/slovník-ekonomichnikh-terminiv/346-pokaznik-finansovoji-avtonomiji-pokaznik-finansovoji-nezalezhnosti> (дата звернення: 05.04.2024)
32. Кобилецький В. Р. Коефіцієнт оборотності активів (коефіцієнт трансформації, ресурсовіддача). *Онлайн-журнал «Financial Analysis online»*. URL: <https://analizua.com/slovník-ekonomichnikh-terminiv/288-oborotnist-aktiviv> (дата перегляду: 07.04.2024)

ДОДАТКИ

Додаток А

Фінансова звітність ПрАТ «МХП» за 2017 та 2018 роки

FINANCIAL STATEMENTS

ANNUAL REPORT 2018 109

CONSOLIDATED STATEMENT OF PROFIT OR LOSS AND OTHER COMPREHENSIVE INCOME

FOR THE YEAR ENDED 31 DECEMBER 2018

(in thousands of US dollars, unless otherwise indicated)

Continuing operations	Notes	2018	2017
Revenue	6	1,555,977	1,287,752
Net change in fair value of biological assets and agricultural produce	5	32,094	21,001
Cost of sales	7	(1,167,668)	(912,844)
Gross profit		420,403	395,909
Selling, general and administrative expenses	8	(99,674)	(79,239)
Government grants income	9	1,200	52,605
Other operating expenses, net		(7,003)	(3,912)
Impairment of property, plant and equipment	12	(3,803)	(3,607)
Operating profit		311,123	361,756
Finance income		4,457	3,472
Finance costs	10	(138,019)	(108,399)
Foreign exchange gain/(loss), net	32	11,638	(35,615)
Other expenses, net		(10,568)	(8,077)
Profit before tax		178,631	213,137
Income tax (expense)/benefit	11	(50,527)	17,118
Profit for the year from continuing operations		128,104	230,255
Discontinued operations			
Loss for the year from discontinued operations	2	-	(25,864)
Profit for the year		128,104	204,391

FINANCIAL STATEMENTS

ANNUAL REPORT 2018 110

CONSOLIDATED STATEMENT OF PROFIT OR LOSS AND OTHER COMPREHENSIVE INCOME

FOR THE YEAR ENDED 31 DECEMBER 2018

(in thousands of US dollars, unless otherwise indicated)

Other comprehensive income	Notes	2018	2017
Items that will not be reclassified to profit or loss:			
Effect of revaluation of property, plant and equipment	12	-	209,737
Deferred tax on revaluation of property, plant and equipment charged directly to other comprehensive income	11	49,357	(30,979)
Items that may be reclassified to profit or loss:			
Cumulative translation difference		14,054	(25,008)
Other comprehensive income		63,411	153,750
Total comprehensive income for the year		191,515	358,141
Profit attributable to:			
Equity holders of the Parent		124,926	202,860
Non-controlling interests	23	3,178	1,531
		128,104	204,391
Total comprehensive income attributable to:			
Equity holders of the Parent		186,828	354,400
Non-controlling interests		4,687	3,741
		191,515	358,141
Earnings per share from continuing and discontinued operations			
Basic and diluted earnings per share (USD per share)		1.17	1.90
Earnings per share from continuing operations			
Basic and diluted earnings per share (USD per share)	34	1.17	2.14

On behalf of the Board:

Chief Executive Officer

Yuriy Kosyuk

Chief Financial Officer

Viktoria Kapelyushnaya

FINANCIAL STATEMENTS

ANNUAL REPORT 2018 111

CONSOLIDATED STATEMENT OF FINANCIAL POSITION

AS OF 31 DECEMBER 2018

(in thousands of US dollars, unless otherwise indicated)

	Notes	31 December 2018	31 December 2017
ASSETS			
Non-current assets			
Property, plant and equipment	12	1,498,530	1,383,102
Land lease rights	13	48,809	45,410
Deferred tax assets	11	-	121
Non-current biological assets	15	23,392	20,405
Long-term bank deposits	24	3,387	2,524
Other non-current assets, net	14	59,869	24,817
		1,633,987	1,476,379
Current assets			
Inventories	16	273,522	226,368
Biological assets	15	179,290	141,028
Agricultural produce	17	224,789	183,407
Other current assets	20	32,858	25,327
Taxes recoverable and prepaid	18	45,146	37,767
Trade accounts receivable, net	19	69,305	62,305
Cash and cash equivalents	21	211,768	125,554
		1,036,678	801,756
TOTAL ASSETS		2,670,665	2,278,135
EQUITY AND LIABILITIES			
Equity			
Share capital	22	284,505	284,505
Treasury shares		(44,593)	(48,503)
Additional paid-in capital		174,022	175,291
Revaluation reserve	12	642,800	661,454
Retained earnings		1,040,327	925,978
Translation reserve		(1,015,591)	(1,030,159)
Equity attributable to equity holders of the Parent		1,081,470	968,566

	Notes	31 December 2018	31 December 2017
Non-controlling interests	23	16,536	17,141
Total equity		1,098,006	985,707
Non-current liabilities			
Bank borrowings	24	105,783	138,817
Bonds issued	25	1,090,935	970,088
Finance lease obligations	26	9,087	7,410
Deferred revenues	9	34,578	-
Deferred tax liabilities	11	12,953	23,730
		1,253,336	1,140,045
Current liabilities			
Trade accounts payable		66,398	43,175
Other current liabilities	27	96,383	50,296
Bank borrowings	24	132,715	36,917
Accrued interest	24, 25	19,472	17,955
Finance lease obligations	26	4,355	4,040
		319,323	152,383
TOTAL LIABILITIES		1,572,659	1,292,428
TOTAL EQUITY AND LIABILITIES		2,670,665	2,278,135

On behalf of the Board:

Chief Executive Officer

Yuriy Kosyuk

Chief Financial Officer

Viktoria Kapelyushnaya

The accompanying notes on the pages 115 to 167 form an integral part of these consolidated financial statements

FINANCIAL STATEMENTS

ANNUAL REPORT 2018 112

CONSOLIDATED STATEMENT OF CHANGES IN EQUITY

FOR THE YEAR ENDED 31 DECEMBER 2018

(in thousands of US dollars, unless otherwise indicated)

	Attributable to equity holders of the Parent							Non-controlling interests	Total equity
	Share capital	31 December 2017	Additional paid-in capital	Revaluation reserve	Retained earnings	Translation reserve	Total		
Balance at 31 December 2016	284,505	(48,503)	175,291	570,649	719,340	(1,024,916)	676,366	16,698	693,064
Profit for the year	-	-	-	-	202,860	-	202,860	1,531	204,391
Other comprehensive income/(loss)	-	-	-	174,583	-	(23,043)	151,540	2,210	153,750
Total comprehensive income/(loss) for the year	-	-	-	174,583	202,860	(23,043)	354,400	3,741	358,141
Transfer from revaluation reserve to retained earnings	-	-	-	(44,838)	44,838	-	-	-	-
Dividends declared by the Parent	-	-	-	-	(80,000)	-	(80,000)	-	(80,000)
Dividends declared by subsidiaries	-	-	-	-	-	-	-	(810)	(810)
Derecognition of interests in subsidiaries (Note 2)	-	-	-	(24,841)	24,841	17,800	17,800	(2,488)	15,312
Translation differences on revaluation reserve	-	-	-	(14,099)	14,099	-	-	-	-
Balance at 31 December 2017	284,505	(48,503)	175,291	661,454	925,978	(1,030,159)	968,566	17,141	985,707
Effect of adoption IFRS 9 (Note 3)	-	-	-	-	2,904	-	2,904	-	2,904
Balance at 1 January 2018	284,505	(48,503)	175,291	661,454	928,882	(1,030,159)	971,470	17,141	988,611
Profit for the year	-	-	-	-	124,926	-	124,926	3,178	128,104
Other comprehensive income	-	-	-	49,357	-	12,545	61,902	1,509	63,411
Total comprehensive income for the year	-	-	-	49,357	124,926	12,545	186,828	4,687	191,515
Transfer from revaluation reserve to retained earnings	-	-	-	(73,587)	73,587	-	-	-	-
Dividends declared by the Parent (Note 30)	-	-	-	-	(80,000)	-	(80,000)	-	(80,000)
Dividends declared by subsidiaries	-	-	-	-	-	-	-	(9,369)	(9,369)
Non-controlling interests acquired (Note 2)	-	3,910	(1,269)	-	997	-	3,638	(3,638)	-
Derecognition of interests in subsidiaries (Note 2)	-	-	-	(1,950)	(539)	2,023	(466)	7,715	7,249
Translation differences on revaluation reserve	-	-	-	7,526	(7,526)	-	-	-	-
Balance at 31 December 2018	284,505	(44,593)	174,022	642,800	1,040,327	(1,015,591)	1,081,470	16,536	1,098,006

FINANCIAL STATEMENTS

ANNUAL REPORT 2018 113

CONSOLIDATED STATEMENT OF FINANCIAL POSITION

AS OF 31 DECEMBER 2018

(in thousands of US dollars, unless otherwise indicated)

	Notes	2018	2017 (Restated Note 25)
Operating activities			
Profit before tax		178,631	187,273
Non-cash adjustments to reconcile profit before tax to net cash flows			
Depreciation and amortization expense	5	134,953	93,225
Net change in fair value of biological assets and agricultural produce	5	(32,094)	(21,001)
Loss on disposal of subsidiaries		-	25,864
Change in allowance for irrecoverable amounts and direct write-offs		3,333	3,305
Loss on impairment of property, plant and equipment	12	3,803	3,607
Loss on disposal of property, plant and equipment and other non-current assets		1,953	182
Finance income		(4,457)	(3,472)
Finance costs	10	138,019	108,399
Withholding tax related to interest and payment of dividends		-	619
Non-operating foreign exchange (gain)/loss, net		(11,638)	35,615
Operating cash flows before movements in working capital		412,503	433,616
Working capital adjustments			
Change in inventories		(21,032)	(44,892)
Change in biological assets		(29,338)	(4,507)
Change in agricultural produce		(12,964)	(29,787)
Change in other current assets		(6,663)	(987)
Change in taxes recoverable and prepaid		(6,327)	(7,188)
Change in trade accounts receivable, net		(16,003)	(15,557)
Change in other current liabilities		39,607	(15,495)
Change in trade accounts payable		7,696	(1,163)
Cash generated by operations		367,479	314,040

	Notes	2018	2017 (Restated Note 25)
Interest received		4,288	3,395
Interest paid		(97,464)	(102,832)
Withholding tax related to interest paid		-	(603)
Income taxes paid		(13,398)	(423)
Net cash flows from operating activities		260,905	213,577
Investing activities			
Purchases of property, plant and equipment		(210,038)	(101,710)
Investments in other non-current assets		(42,032)	(12,249)
Purchase of land lease rights		(9,404)	(7,970)
Government grants received	9	35,371	-
Net cash inflow on disposal of subsidiaries	2	7,249	75,558
Proceeds from disposals of property, plant and equipment		2,138	99
Purchases of non-current biological assets		(2,747)	(2,321)
Withdrawals of short-term and long-term deposits		4,452	4,006
Investments in short-term deposits		(5,673)	(1,791)
Loans provided to employees, net		(483)	(151)
Loans (provided to)/repaid by related parties, net		(2,706)	19
Net cash flows used in investing activities		(223,873)	(46,510)

On behalf of the Board:

Chief Executive Officer

Yuriy Kosyuk

Chief Financial Officer

Viktoria Kapelyushnaya

The accompanying notes on the pages 115 to 167 form an integral part of these consolidated financial statements

FINANCIAL STATEMENTS

ANNUAL REPORT 2018 114

CONSOLIDATED STATEMENT OF CASH FLOWS (CONTINUED)

FOR THE YEAR ENDED 31 DECEMBER 2018

(in thousands of US dollars, unless otherwise indicated)

	Notes	2018	2017 (Restated Note 25)
Other comprehensive income			
Financing activities			
Proceeds from bank borrowings		255,024	70,711
Repayment of bank borrowings		(201,531)	(403,613)
Proceeds from bonds issued	25	550,000	500,000
Repayment of bonds		(416,183)	(254,400)
Transaction costs related to corporate bonds issued		(44,468)	(15,145)
Transaction costs related to bank loans received		(384)	(1,993)
Repayment of finance lease obligations		(4,416)	(9,217)
Dividends paid to shareholders	30	(80,000)	(80,000)
Dividends paid by subsidiaries to non-controlling shareholders		(9,369)	(810)
Consent payment related to corporate bonds	25	(992)	-
Net cash flows from/(used in) financing activities		47,681	(194,467)
Net increase/(decrease) in cash and cash equivalents		84,713	(27,400)
Cash and cash equivalents attributable to disposal group classified as held for sale at 1 January		-	2,098
Net foreign exchange difference		1,501	(126)
Cash and cash equivalents at 1 January		125,554	150,982
Cash and cash equivalents at 31 December	21	211,768	125,554
Non-cash transactions			
Effect of revaluation of property, plant and equipment	12	-	206,130
Additions of property, plant and equipment under finance leases		5,647	5,518
Additions of property, plant and equipment financed through direct bank-lender payments to the vendor		11,377	7,135
Property, plant and equipment purchased for credit		6,287	6,698

Chief Executive Officer Yuriy Kosyuk

Продовження Додатку Б

CONSOLIDATED STATEMENT OF CHANGES IN EQUITY

For the year ended 31 December 2020
(in thousands of US dollars, unless otherwise indicated)

ASSETS	Attributable to equity holders of the Parent							Non-controlling interests	Total equity
	Share capital	Treasury shares	Additional paid-in capital	Revaluation reserve	Retained earnings	Translation reserve	Total		
Balance at 31 December 2018	284,505	(44,593)	174,022	642,800	1,040,327	(1,015,591)	1,081,470	16,536	1,098,006
Profit/(loss) for the year	-	-	-	-	218,441	-	218,441	(3,158)	215,283
Other comprehensive income	-	-	-	194,099	-	173,403	367,502	5,972	373,474
Total comprehensive income for the year	-	-	-	194,099	218,441	173,403	585,943	2,814	588,757
Transfer from revaluation reserve to retained earnings	-	-	-	(80,271)	80,271	-	-	-	-
Dividends declared by the Parent (Note 34)	-	-	-	-	(80,000)	-	(80,000)	-	(80,000)
Dividends declared by subsidiaries	-	-	-	-	-	-	-	(6,082)	(6,082)
Non-controlling interests arising in a business combination	-	-	-	-	-	-	-	15,526	15,526
Increase of Group's effective ownership interest in subsidiaries (Note 3)	-	-	-	-	(5,119)	-	(5,119)	(15,222)	(20,341)
Translation differences on revaluation reserve	-	-	-	105,807	(105,807)	-	-	-	-
Balance at 31 December 2019	284,505	(44,593)	174,022	862,435	1,148,113	(842,188)	1,582,294	13,572	1,595,866
Profit/(loss) for the year	-	-	-	-	(136,506)	-	(136,506)	3,449	(133,057)
Other comprehensive income	-	-	-	-	-	(178,041)	(178,041)	(2,172)	(180,213)
Total comprehensive income for the year	-	-	-	-	(136,506)	(178,041)	(314,547)	1,277	(313,270)
Transfer from revaluation reserve to retained earnings	-	-	-	(77,972)	77,972	-	-	-	-
Dividends declared by the Parent (Note 34)	-	-	-	-	(30,000)	-	(30,000)	-	(30,000)
Non-controlling interests arising in a business combination	-	-	-	-	83	-	83	1,524	1,607
Translation differences on revaluation reserve	-	-	-	(135,481)	135,481	-	-	-	-
Balance at 31 December 2020	284,505	(44,593)	174,022	648,982	1,195,143	(1,020,229)	1,237,830	16,373	1,254,203

CONSOLIDATED STATEMENT OF CASH FLOWS

For the year ended 31 December 2020
(in thousands of US dollars, unless otherwise indicated)

Notes	2020	2019	Notes	2020	2019
Operating activities					
(Loss)/Profit before tax	(136,707)	253,212	Interest received	9,803	7,789
Loss before tax from discontinued operations	(1,482)	(5,822)	Interest paid	(144,926)	(142,894)
Non-cash adjustments to reconcile profit before tax to net cash flows			Income taxes paid	(15,274)	(11,543)
Depreciation and amortization expense	5	192,103	Net cash flows from operating activities	70,685	501,771
Net change in fair value of biological assets and agricultural produce	5	(30,502)	Investing activities		
Change in allowance for unrecoverable amounts and direct write-offs		16,912	Purchases of property, plant and equipment	(72,793)	(111,766)
Loss on impairment of property, plant and equipment	14	1,730	Purchases of other non-current assets	(6,102)	(743)
Loss on disposal of property, plant and equipment and other non-current assets		42	Proceeds from disposals of property, plant and equipment	3,545	2,476
Finance income	(13,584)	(8,034)	Proceeds from disposals of assets held for sale	2,700	-
Finance costs	12	144,257	Purchases of non-current biological assets	(769)	(284)
Released deferred income	(1,739)	(1,862)	Government grants received	11	2,052
Non-operating foreign exchange gain/(loss), net	203,664	(185,291)	Prepayments and capitalized initial direct costs under lease contracts	(7,185)	(8,618)
Operating cash flows before movements in working capital	374,694	456,079	Acquisition of subsidiaries, net of cash acquired	-	(205,724)
Working capital adjustments			Investments in short-term deposits	(1,798)	-
Change in inventories	(55,580)	125,887	Withdrawals of short-term deposits	390	-
Change in biological assets	(19,429)	20,109	Loans provided to employees, net	(1,547)	(3,408)
Change in agricultural produce	(36,975)	8,474	Loans and finance aid provided to related parties	32	(57,106)
Change in prepayments made	(4,160)	11,365	Loans and finance aid repaid by related parties	32	10,000
Change in other financial current assets	1,695	(3,559)	Net cash flows used in investing activities	(128,613)	(333,021)
Change in taxes recoverable and prepaid	(32,469)	21,954			
Change in trade accounts receivable	(4,310)	(19,420)			
Change in advances received	(37,306)	23,625			
Change in other financial current liabilities	28,514	(32,894)			
Change in trade accounts payable	6,408	36,799			
Cash generated by operations	221,082	648,419			

The accompanying notes on the pages 103 to 158 form an integral part of these consolidated financial statements

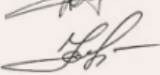
CONSOLIDATED STATEMENT OF CASH FLOWS (CONTINUED)

For the year ended 31 December 2020
(in thousands of US dollars, unless otherwise indicated)

	Notes	2020	2019
Financing activities			
Proceeds from bank borrowings		113,154	213,809
Repayment of bank borrowings		(118,387)	(405,749)
Proceeds from bonds issued	29	-	350,000
Repayment of bonds		-	(79,417)
Repayment of lease liabilities		(15,524)	(15,806)
Dividends paid	34	(30,000)	(80,000)
Dividends paid by subsidiaries to non-controlling shareholders		(930)	(5,249)
Acquisition of non-controlling interest		-	(20,341)
Transaction costs related to corporate bonds issued		-	(4,751)
Transaction costs related to bank loans received		-	(697)
Net cash flows used in financing activities		(51,687)	(48,201)
Net (decrease)/increase in cash and cash equivalents		(109,615)	120,549
Net foreign exchange difference on cash and cash equivalents		(13,541)	8,418
Cash and cash equivalents at 1 January		340,735	211,768
Cash and cash equivalents at 31 December	25	217,579	340,735
Non-cash transactions			
Additions of property, plant and equipment financed through direct bank-lender payments to the vendor		-	1,318
Revaluation of property, plant and equipment	14	-	199,437
Non-cash repayments of lease liabilities	30	(9,134)	(10,842)

The accompanying notes on the pages 103 to 158 form an integral part of these consolidated financial statements

On behalf of the Board:

Chief Executive Officer Yuriy KosyukChief Financial Officer Viktoria Kapelyushnaya

Додаток В

Фінансова звітність ПрАТ «МХП» за 2021 та 2022 роки

CONSOLIDATED STATEMENT OF PROFIT OR LOSS
AND OTHER COMPREHENSIVE INCOMEFOR THE YEAR ENDED 31 DECEMBER 2022
(in thousands of US dollars, unless otherwise indicated)

	NOTES	2022	2021
CONTINUING OPERATIONS			
Revenue	5, 6	2,642,026	2,372,262
Net change in fair value of biological assets and agricultural produce	5	(127,849)	184,926
Cost of sales	7	(1,905,964)	(1,812,672)
Gross profit		608,213	744,516
Selling, general and administrative expenses	8	(254,432)	(228,183)
Other operating income	9	13,404	11,835
Other operating expenses	10	(83,268)	(14,425)
Loss on impairment of goodwill and property, plant and equipment	14, 17	(29,242)	(10,607)
Operating profit		254,675	503,136
Finance income		6,033	10,531
Finance costs	12	(154,705)	(150,424)
Foreign exchange (loss)/gain, net	37	(365,018)	40,466
(Loss)/profit before tax		(259,015)	403,709
Income tax benefit/(expense)	13	28,078	(6,914)
(Loss)/profit for the year from continuing operations		(230,937)	396,795
DISCONTINUED OPERATIONS			
Loss for the year from discontinued operations	3	-	(3,457)
(Loss)/profit for the year		(230,937)	393,338

CONSOLIDATED STATEMENT OF PROFIT OR LOSS
AND OTHER COMPREHENSIVE INCOME (continued)FOR THE YEAR ENDED 31 DECEMBER 2022
(in thousands of US dollars, unless otherwise indicated)

	NOTES	2022	2021
OTHER COMPREHENSIVE INCOME			
ITEMS THAT WILL NOT BE RECLASSIFIED TO PROFIT OR LOSS:			
Increase in revaluation reserve of property, plant and equipment	14	350,770	246,106
Deferred tax charged directly to revaluation reserve	13	(81,317)	-
Deferred tax on revaluation of property, plant and equipment		(58,889)	(26,597)
ITEMS THAT MAY BE RECLASSIFIED TO PROFIT OR LOSS:			
Cumulative translation difference		(325,697)	(2,931)
Other comprehensive (loss)/income		(115,133)	216,578
Total comprehensive (loss)/income for the year		(346,070)	609,916
(Loss)/profit attributable to:			
Equity holders of the Parent		(225,577)	375,511
Non-controlling interests	27	(5,360)	17,827
		(230,937)	393,338
Total comprehensive (loss)/income attributable to:			
Equity holders of the Parent		(337,017)	586,558
Non-controlling interests		(9,053)	23,358
		(346,070)	609,916
(LOSS)/EARNINGS PER SHARE FROM CONTINUING AND DISCONTINUED OPERATIONS			
Basic and diluted (loss)/earnings per share (USD per share)		(2.11)	3.51
(LOSS)/EARNINGS PER SHARE FROM CONTINUING OPERATIONS			
Basic and diluted (loss)/earnings per share (USD per share)	39	(2.11)	3.54

On behalf of the Board:

Chief Executive Officer

Yuriy Kosyuk

Chief Financial Officer

Viktoriia Kapeliushna

Продовження Додатку В

CONSOLIDATED STATEMENT OF FINANCIAL POSITION

FOR THE YEAR ENDED 31 DECEMBER 2022
(in thousands of US dollars, unless otherwise indicated)

	NOTES	31 DECEMBER 2022	31 DECEMBER 2021
ASSETS			
<i>Non-current assets</i>			
Property, plant and equipment	14	1,855,731	1,939,607
Right-of-use assets	15	222,917	277,288
Intangible assets	16	79,628	97,791
Goodwill	17	59,808	66,382
Non-current biological assets	19	21,206	27,138
Non-current financial assets	18	7,813	28,764
Long-term deposits		3,105	9,904
Deferred tax assets	13	2,434	1,966
		2,252,642	2,448,840
<i>Current assets</i>			
Inventories	20	413,790	367,219
Biological assets	19	176,693	215,459
Agricultural produce	21	361,427	511,267
Prepayments		29,905	44,572
Other current financial assets	24	22,097	16,156
Taxes recoverable and prepaid	22	68,759	68,151
Trade accounts receivable	23	182,900	156,878
Cash and cash equivalents	25	300,489	275,237
		1,556,060	1,654,939
TOTAL ASSETS		3,808,702	4,103,779
EQUITY AND LIABILITIES			
<i>Equity</i>			
Share capital	26	284,505	284,505
Treasury shares		(44,593)	(44,593)
Additional paid-in capital		174,022	174,022
Revaluation reserve		792,221	811,684
Retained earnings		1,558,826	1,557,284
Translation reserve		(1,337,610)	(1,018,514)
Equity attributable to equity holders of the Parent		1,427,371	1,764,388
Non-controlling interests	27	18,326	29,800
Total equity		1,445,697	1,794,188

	NOTES	31 DECEMBER 2022	31 DECEMBER 2021
<i>Non-current liabilities</i>			
Bank borrowings	28	117,719	103,604
Bonds issued	29	1,382,981	1,376,820
Lease liabilities	30	164,071	204,139
Deferred income	11	36,912	44,593
Deferred tax liabilities	13	123,677	44,704
Other non-current liabilities		5,081	6,468
		1,830,441	1,780,328
<i>Current liabilities</i>			
Trade accounts payable		122,576	162,641
Other current liabilities	31	95,793	93,289
Contract liabilities		30,945	53,584
Bank borrowings	28	176,112	121,458
Interest payable	28, 29	41,886	21,180
Lease liabilities	30	65,252	77,111
		532,564	529,263
TOTAL LIABILITIES		2,363,005	2,309,591
TOTAL EQUITY AND LIABILITIES		3,808,702	4,103,779

On behalf of the Board:

Chief Executive Officer

Yuriy Kosyuk

Chief Financial Officer

Viktoriia Kapeliushna

The accompanying notes on the pages 155 to 216 form an integral part of these consolidated financial statements

CONSOLIDATED STATEMENT OF CHANGES IN EQUITY

FOR THE YEAR ENDED 31 DECEMBER 2022
(in thousands of US dollars, unless otherwise indicated)

	ATTRIBUTABLE TO EQUITY HOLDERS OF THE PARENT							NON-CONTROLLING INTERESTS	TOTAL EQUITY
	SHARE CAPITAL	TREASURY SHARES	ADDITIONAL PAID-IN CAPITAL	REVALUATION RESERVE	RETAINED EARNINGS	TRANSLATION RESERVE	TOTAL		
Balance at 31 December 2020	284,505	(44,593)	174,022	648,982	1,195,143	(1,020,229)	1,237,830	16,373	1,254,203
Profit for the year	-	-	-	-	375,511	-	375,511	17,827	393,338
Other comprehensive income	-	-	-	209,332	-	1,715	211,047	5,531	216,578
Total comprehensive income for the year	-	-	-	209,332	375,511	1,715	586,558	23,358	609,916
Transfer from revaluation reserve to retained earnings	-	-	-	(70,240)	70,240	-	-	-	-
Dividends declared by the Parent (Note 35)	-	-	-	-	(60,000)	-	(60,000)	-	(60,000)
Dividends declared by subsidiaries	-	-	-	-	-	-	-	(10,819)	(10,819)
Non-controlling interests arising in a business combination	-	-	-	-	-	-	-	888	888
Translation differences on revaluation reserve	-	-	-	23,610	(23,610)	-	-	-	-
Balance at 31 December 2021	284,505	(44,593)	174,022	811,684	1,557,284	(1,018,514)	1,764,388	29,800	1,794,188
Loss for the year	-	-	-	-	(225,577)	-	(225,577)	(5,360)	(230,937)
Other comprehensive income/(loss)	-	-	-	207,656	-	(319,096)	(111,440)	(3,693)	(115,133)
Total comprehensive income/(loss) for the year	-	-	-	207,656	(225,577)	(319,096)	(337,017)	(9,053)	(346,070)
Transfer from revaluation reserve to retained earnings	-	-	-	(49,891)	49,891	-	-	-	-
Dividends declared by subsidiaries	-	-	-	-	-	-	-	(2,421)	(2,421)
Translation differences on revaluation reserve	-	-	-	(177,228)	177,228	-	-	-	-
Balance at 31 December 2022	284,505	(44,593)	174,022	792,221	1,558,826	(1,337,610)	1,427,371	18,326	1,445,697

On behalf of the Board:

Chief Executive Officer

Yuriy Kosyuk

Chief Financial Officer

Viktoriia Kapeliushna

Продовження Додатку В

CONSOLIDATED STATEMENT OF CASH FLOWS

FOR THE YEAR ENDED 31 DECEMBER 2022
(in thousands of US dollars, unless otherwise indicated)

	NOTES	2022	2021
OPERATING ACTIVITIES			
(Loss)/profit before tax		(259,015)	403,709
Loss before tax from discontinued operations		-	(3,457)
Non-cash adjustments to reconcile profit before tax to net cash flows			
Depreciation and amortization expense	5	158,906	192,858
Net change in fair value of biological assets and agricultural produce	5	127,849	(184,926)
Change in allowance for unrecoverable amounts and direct write-offs		37,700	(4,059)
Loss on impairment of goodwill and property, plant and equipment	14, 17	29,242	10,607
Loss on disposal of property, plant and equipment and other non-current assets		1,511	6,157
Finance income		(6,033)	(10,531)
Finance costs	12	154,705	150,424
Released deferred (expense)/income		(673)	711
Non-operating foreign exchange gain/(loss), net		365,018	(40,466)
Operating cash flows before movements in working capital		609,210	521,027
Working capital adjustments			
Change in inventories		(161,277)	(118,568)
Change in biological assets		(54,174)	(22,908)
Change in agricultural produce		(59,679)	(65,785)
Change in prepayments made		(3,010)	(29,997)
Change in other financial current assets		(2,787)	(7,800)
Change in taxes recoverable and prepaid		(23,833)	(11,647)
Change in trade accounts receivable		(60,202)	(39,656)
Change in contract liabilities		(10,038)	30,651
Change in other current liabilities		21,043	2,980
Change in trade accounts payable		13,634	17,641
Cash generated by operations		268,887	275,938
Interest received		3,563	10,170
Interest paid		(125,676)	(148,051)
Income taxes paid		(8,311)	(13,258)
Net cash flows from operating activities		138,463	124,799

	NOTES	2022	2021
INVESTING ACTIVITIES			
Purchases of property, plant and equipment		(159,485)	(140,074)
Purchases of other non-current assets		(450)	(2,825)
Purchases of intangible assets		(6,020)	(12,625)
Proceeds from disposals of property, plant and equipment		5,008	4,652
Proceeds from disposals of assets held for sale		-	2,964
Purchases of non-current biological assets		(2,809)	(1,640)
Acquisition of subsidiaries, net of cash acquired	3	-	(1,840)
Government grants received	11	4,004	142
Prepayments and capitalized initial direct costs under lease contracts		(12,459)	(9,737)
Investments in short-term deposits		(9,483)	(5,563)
Withdrawals of short-term deposits		8,121	433
Loans provided to employees, net		386	(1,158)
Loans and finance aid provided to related parties		(1,096)	(3,694)
Loans repaid by related parties		-	71,000
Net cash flows used in investing activities		(174,283)	(99,965)

The accompanying notes on the pages 155 to 216 form an integral part of these consolidated financial statements

CONSOLIDATED STATEMENT OF CASH FLOWS (continued)

FOR THE YEAR ENDED 31 DECEMBER 2022
(in thousands of US dollars, unless otherwise indicated)

	NOTES	2022	2021
FINANCING ACTIVITIES			
Proceeds from bank borrowings		231,876	329,462
Repayment of bank borrowings		(159,725)	(203,335)
Repayment of lease liabilities		(13,883)	(20,536)
Dividends paid	35	-	(60,000)
Dividends paid by subsidiaries to non-controlling shareholders	27	(392)	(10,842)
Consent solicitation payment		(1,222)	-
Net cash flows used in financing activities		56,654	34,749
Net increase in cash and cash equivalents		20,834	59,583
Net foreign exchange difference on cash and cash equivalents		4,418	(1,925)
Cash and cash equivalents at 1 January		275,237	217,579
Cash and cash equivalents at 31 December	25	300,489	275,237
NON-CASH TRANSACTIONS			
Non-cash repayments of lease liabilities	30	9,013	10,793

On behalf of the Board:

Chief Executive Officer

Yuriy Kosyuk

Chief Financial Officer

Viktoriia Kapellushna

Додаток Г

Оцінка співвідношення темпів зростання активів, чистого доходу та чистого прибутку ПрАТ «МХП» за 2017-2022 рр.

Показник	Темп зростання					
	2022	2021	2020	2019	2018	2017
Чистий дохід	111,37%	124,13%	92,96%	132,13%	120,83%	-
Активи	92,81%	125,01%	88,95%	138,19%	117,23%	-
Чистий прибуток	-58,71%	295,62%	-61,81%	168,05%	62,68%	-

Додаток Д

Горизонтальний аналіз балансу ПрАТ «МХП» за 2017-2022 рр.

Горизонтальний аналіз						
	2022	2021	2020	2019	2018	2017
ASSETS						
Non-current assets						
Property, plant and equipment	-4,32%	15,53%	-18,32%	37,16%	8,35%	-
Right-of-use assets	-19,61%	33,95%	-9,70%	369,68%	7,49%	-
Intangible assets	-18,57%	0,98%	-9,09%	-	-	-
Goodwill	-9,90%	-5,99%	8,90%	-	-	-
Non-current biological assets	-21,86%	6,07%	-13,72%	26,76%	14,64%	-
Non-current financial assets	-72,84%	24,61%	31,03%	-70,58%	141,24%	-
Long-term deposits	-68,65%	114,74%	39,84%	-2,63%	34,19%	-
Deferred tax assets	23,80%	7,90%	-20,23%	-	-	-
	-8,01%	16,14%	-15,96%	53,54%	10,68%	-
Current assets						
Inventories	12,68%	52,55%	15,51%	-23,81%	20,83%	-
Biological assets	-17,99%	23,06%	-14,90%	14,76%	27,13%	-
Agricultural produce	-29,31%	90,03%	24,66%	-3,99%	22,56%	-
Prepayments	-32,91%	165,69%	-27,80%	-	-	-
Other current financial assets	36,77%	-80,13%	177,17%	-10,72%	29,74%	-
Taxes recoverable and prepaid	0,89%	24,71%	81,97%	-33,48%	19,54%	-
Trade accounts receivable	16,59%	31,62%	-4,25%	79,60%	11,24%	-
Cash and cash equivalents	9,17%	26,50%	-36,14%	60,90%	68,67%	-
Assets classified as held for sale	-	-	-	-	-	-
	-5,97%	40,92%	-0,62%	13,98%	29,30%	-
TOTAL ASSETS	-7,19%	25,01%	-11,05%	38,19%	17,23%	-
EQUITY AND LIABILITIES						
Equity						
Share capital	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	-
Treasury shares	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	-8,06%	-
Additional paid-in capital	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	-0,72%	-
Revaluation reserve	-2,40%	25,07%	-24,75%	34,17%	-2,82%	-
Retained earnings	0,10%	30,30%	4,10%	10,36%	12,35%	-
Translation reserve	31,33%	-0,17%	21,14%	-17,07%	-1,41%	-
Equity attributable to equity holders of the Pa	-19,10%	42,54%	-21,77%	46,31%	11,66%	-
Non-controlling interests	-38,50%	82,01%	20,64%	-17,92%	-3,53%	-
	-19,42%	43,05%	-21,41%	45,34%	11,39%	-
Non-current liabilities						
Bank borrowings	13,62%	60,36%	-14,86%	-28,27%	-23,80%	-
Bonds issued	0,45%	0,42%	0,39%	25,18%	12,46%	-
Lease liabilities	-19,63%	49,56%	-10,08%	1570,40%	22,63%	-
Deferred income	-17,22%	0,20%	-10,87%	44,41%	-	-
Deferred tax liabilities	176,66%	49,68%	-46,00%	326,97%	-45,42%	-
Other non-current liabilities	-21,44%	-10,58%	23,18%	-	-	-
	2,81%	7,66%	-2,98%	35,99%	9,94%	-
Current liabilities						
Trade accounts payable	-24,63%	8,60%	1,65%	121,90%	53,79%	-
Other current liabilities	2,68%	7,68%	22,54%	-26,65%	91,63%	-
Contract liabilities	-42,25%	251,90%	-75,16%	-	-	-
Bank borrowings	45,00%	205,26%	59,50%	-81,20%	259,50%	-
Interest payable	97,76%	-1,43%	-1,39%	11,90%	8,45%	-
Lease liabilities	-15,38%	24,36%	-3,23%	1371,27%	7,80%	-
Liabilities directly associated with assets clas	-	-	-	-	-	-
	0,62%	41,17%	-3,91%	22,19%	109,55%	-
Total liabilities	2,31%	13,85%	-3,15%	33,19%	21,68%	-
TOTAL	-7,19%	25,01%	-11,05%	38,19%	17,23%	-

Додаток Ж

Фінансова звітність компанії «Кернел» за 2022 рік

Consolidated Statement of Financial Position

for the year ended 30 June 2022 (in thousands of US dollars, unless otherwise stated)

	Notes	As of 30 June 2022	As of 30 June 2021 ¹
Assets			
Current assets			
Cash and cash equivalents	9, 37	447,625	574,040
Trade accounts receivable	10, 34, 37	142,738	381,124
Prepayments to suppliers	34	107,167	127,726
Corporate income tax prepaid		12,228	12,041
Taxes recoverable and prepaid	11	204,686	185,966
Inventory	12	953,922	332,027
Biological assets	13	161,911	376,644
Other financial assets	14, 34, 37	205,811	294,156
Assets classified as held for sale	15	287,068	—
Total current assets		2,523,156	2,283,724
Non-current assets			
Property, plant and equipment	16	1,018,073	1,065,205
Right-of-use assets	17	247,740	364,699
Intangible assets	18	124,198	62,144
Goodwill	19	71,620	120,925
Deferred tax assets	26	41,568	15,098
Non-current financial assets	20, 34	52,532	46,322
Other non-current assets	11, 34	106,725	38,462
Total non-current assets		1,662,456	1,712,855
Total assets		4,185,612	3,996,579
Liabilities and equity			
Current liabilities			
Trade accounts payable	37, 34	161,342	150,061
Advances from customers and other current liabilities	21, 34	89,200	140,543
Corporate income tax liabilities		7,411	46,504
Short-term borrowings	23	1,093,087	13,888
Current portion of long-term borrowings	23	—	21,715
Current portion of lease liabilities	24	39,111	37,338
Current bonds issued	25	595,038	212,495
Interest on bonds issued	37	7,612	15,353
Other financial liabilities	22, 37	128,537	278,918
Liabilities associated with assets classified as held for sale	15	116,848	—
Total current liabilities		2,238,186	916,815
Non-current liabilities			
Long-term borrowings	23	—	227,740
Lease liabilities	24	200,441	287,154
Deferred tax liabilities	26	21,893	20,806
Bonds issued	25	—	593,942
Other non-current liabilities	37	38,871	1,216
Total non-current liabilities		261,205	1,130,858
Equity attributable to Kernel Holding S.A. equity holders			
Issued capital	2	2,219	2,219
Share premium reserve	2	500,378	500,378
Additional paid-in capital	2	39,944	39,944
Treasury shares	2	(96,897)	—
Equity-settled employee benefits reserve	2	—	1,850
Revaluation reserve		104,303	57,290
Other reserves	4	—	(896)
Translation reserve		(816,490)	(703,034)
Retained earnings		1,949,731	2,048,399
Total equity attributable to Kernel Holding S.A. equity holders		1,683,188	1,946,150
Non-controlling interests		3,033	2,756
Total equity		1,686,221	1,948,906
Total liabilities and equity		4,185,612	3,996,579
Book value		1,683,188	1,946,150
Number of shares	2, 38	77,429,230	84,031,230
Book value per share (in USD)		21.74	23.16
Diluted number of shares	38	77,429,230	84,031,230
Diluted book value per share (in USD)		21.74	23.16
On behalf of the Board of Directors			

Andrii Verevskyi
Chairman of the Board of Directors

Anastasiia Usachova
Director, Chief Financial Officer

Продовження Додатку Ж

Consolidated Statement of Profit or Loss

for the year ended 30 June 2022 (in thousands of US dollars, unless otherwise stated)

	Notes	For the year ended 30 June 2022	For the year ended 30 June 2021 ¹
Revenue	27, 34	5,331,545	5,594,800
Net change in fair value of biological assets and agricultural produce	13	12,537	132,631
Cost of sales	28, 34	(4,691,973)	(4,821,872)
Gross profit		652,109	905,559
Other operating income	29	63,694	111,268
Other operating expenses	29	(44,710)	—
General, administrative and selling expenses	30, 34	(230,405)	(318,284)
Net impairment losses on financial assets	10	(32,993)	(4,689)
Loss on impairment of assets	31	(317,028)	(4,561)
Profit from operating activities		90,667	689,293
Finance costs	32	(130,549)	(147,709)
Finance income	32, 34	11,322	5,950
Foreign exchange gain/(loss), net		10,140	(6,306)
Other expenses, net	33, 34	(25,061)	(3,254)
(Loss)/Profit before income tax		(43,481)	537,974
Income tax benefit/(expenses)	26	2,781	(32,252)
(Loss)/Profit for the period		(40,700)	505,722
(Loss)/Profit for the period attributable to:			
Equity holders of Kernel Holding S.A.		(41,102)	512,708
Non-controlling interests		402	(6,986)
Earnings per share			
Weighted average number of shares	38	80,187,230	84,031,230
Profit per ordinary share (in USD)		(0.51)	6.10
Diluted number of shares	38	80,187,230	84,031,230
Diluted profit per ordinary share (in USD)		(0.51)	6.10

Consolidated Statement of Profit or Loss and Other Comprehensive Income

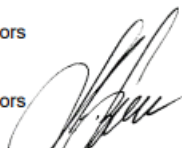
for the year ended 30 June 2022 (in thousands of US dollars, unless otherwise stated)

	Notes	For the year ended 30 June 2022	For the year ended 30 June 2021 ¹
(Loss)/Profit for the period		(40,700)	505,722
Other comprehensive income/(loss)			
Items that will not be reclassified subsequently to profit or loss:			
Increase/(decrease) in revaluation reserve	16	57,334	(6,048)
Income tax related to components of other comprehensive income	26	(10,321)	1,089
Items that may be reclassified subsequently to profit or loss:			
Exchange differences on translating foreign operations ²		(111,241)	(2,569)
Gain arising on cash flow hedge	4, 36	1,736	3,908
Income tax related to cash flow hedge	26	(243)	(542)
Other comprehensive loss		(62,735)	(4,162)
Total comprehensive (loss)/income for the period		(103,435)	501,560
Total comprehensive (loss)/income attributable to:			
Equity holders of Kernel Holding S.A.		(106,649)	503,553
Non-controlling interests		3,214	(1,993)

On behalf of the Board of Directors

Andrii Verevskyi

Chairman of the Board of Directors

Anastasiia Usachova

Director, Chief Financial Officer

Consolidated Statement of Changes in Equity

for the year ended 30 June 2022 (in thousands of US dollars, unless otherwise stated)

	Attributable to Kernel Holding S.A. shareholders											Non-controlling interests	Total equity
	Issued capital	Share premium reserve	Additional paid-in capital	Equity-settled employee benefits reserve	Treasury shares	Revaluation reserve	Other reserves	Translation reserve	Retained Earnings	Total			
Balance as of 30 June 2020	2,219	500,378	39,944	4,624	—	62,249	(3,523)	(697,555)	1,584,331	1,492,667	1,456	1,494,123	
Profit for the period (restated)	—	—	—	—	—	—	—	—	512,708	512,708	(6,986)	505,722	
Other comprehensive (loss)/income (restated)	—	—	—	—	—	(4,959)	1,283	(5,479)	—	(9,155)	4,993	(4,162)	
Total comprehensive (loss)/income for the period (restated)	—	—	—	—	—	(4,959)	1,283	(5,479)	512,708	503,553	(1,993)	501,560	
Distribution of dividends (Note 2)	—	—	—	—	—	—	—	—	(35,293)	(35,293)	—	(35,293)	
Effect of changes on non-controlling interest	—	—	—	—	—	—	1,344	—	(4,637)	(3,293)	3,293	—	
Repurchase of share options (Note 2)	—	—	—	(2,774)	—	—	—	—	(8,710)	(11,484)	—	(11,484)	
Balance as of 30 June 2021 (re-stated) ¹	2,219	500,378	39,944	1,850	—	57,290	(896)	(703,034)	2,048,399	1,946,150	2,756	1,948,906	
Loss for the period	—	—	—	—	—	—	—	—	(41,102)	(41,102)	402	(40,700)	
Other comprehensive (loss)/income	—	—	—	—	—	47,013	896	(113,456)	—	(65,547)	2,812	(62,735)	
Total comprehensive (loss)/income for the period	—	—	—	—	—	47,013	896	(113,456)	(41,102)	(106,649)	3,214	(103,435)	
Distribution of dividends (Note 2)	—	—	—	—	—	—	—	—	(34,069)	(34,069)	—	(34,069)	
Effect of changes on non-controlling interest	—	—	—	—	—	—	—	—	18,728	18,728	(2,937)	15,791	
Recognition of share-based payments (Note 2)	—	—	—	(1,850)	—	—	—	—	(44,282)	(46,132)	—	(46,132)	
Repurchase of treasury shares (Note 2)	—	—	—	—	(96,897)	—	—	—	—	(96,897)	—	(96,897)	
Transfer of revaluation reserve upon disposal of property, plant and equipment	—	—	—	—	—	—	—	—	2,057	2,057	—	2,057	
Balance as of 30 June 2022	2,219	500,378	39,944	—	(96,897)	104,303	—	(816,490)	1,949,731	1,683,188	3,033	1,686,221	

Продовження Додатку Ж

Consolidated Statement of Cash Flows

for the year ended 30 June 2022 (in thousands of US dollars, unless otherwise stated)

	Notes	As of 30 June 2022	As of 30 June 2021 ¹
Operating activities:			
(Loss)/Profit before income tax		(43,481)	537,974
Adjustments for:			
Amortization and depreciation		129,676	116,486
Finance costs, net	32	119,227	141,759
Change in loss allowance for expected credit losses on trade and other receivables	30	32,993	4,689
Other accruals		4,518	1,762
Gain on disposal of property, plant and equipment	33	(2,570)	(2,628)
Net foreign exchange loss/(gain)		(7,266)	3,483
Loss on impairment of assets	18, 19, 33	317,028	3,286
Net change in fair value of biological assets and agricultural produce	13	(12,537)	(132,631)
(Gain)/Loss on sales of subsidiaries and joint ventures	8, 33	—	(1,891)
Net loss/(gain) arising on financial assets classified as at fair value through profit or loss		41,333	(20,575)
Write-downs of inventories to net realisable value		98,229	—
Other gain		—	(2,323)
Operating profit before working capital changes		677,150	649,391
Changes in working capital:			
Change in trade receivable and other financial assets		232,076	(241,282)
Change in prepayments and other current assets		(58,369)	(13,538)
Change in restricted cash balance		32	1,819
Change in taxes recoverable and prepaid		(58,918)	(52,961)
Change in biological assets		141,024	71,909
Change in inventories		(937,306)	(90,153)
Change in trade accounts payable		15,126	64,468
Change in advances from customers and other current liabilities		(127,507)	215,771
Cash (used in)/generated from operations		(116,692)	605,424
Interest paid		(130,576)	(133,442)
Interest received		11,321	5,950
Income tax paid		(69,517)	(18,090)
Net cash (used in)/generated by operating activities		(305,464)	459,842
Investing activities:			
Purchase of property, plant and equipment		(119,678)	(178,296)
Proceeds from disposal of property, plant and equipment		5,876	5,855
Payment for lease agreements		(1,927)	(2,157)
Purchase of intangible and other non-current assets		(178,678)	(3,306)
Proceeds from disposal of intangible and other non-current assets		21,132	—
Acquisition of subsidiaries, net of cash acquired	8	—	(46,898)
Disposal of subsidiaries	8	—	2,505
Advances received for disposal of subsidiaries		22,867	4,289
Loans provided to related parties		(20,065)	(7,184)
Proceeds from return of loans by related parties		15,203	20,321
Payment to acquire financial assets		(38,419)	(272)
Net cash used in investing activities		(293,689)	(205,143)
Financing activities:			
Proceeds from borrowings		1,073,642	296,125
Repayment of borrowings		(230,240)	(257,392)
Payment of dividends	2	(34,069)	(35,293)
Financing for farmers		(11,475)	(1,053)
Repayment of lease liabilities		(9,671)	(32,712)
Repurchase of treasury shares		(96,897)	—
Repurchase of share options		—	(11,484)
Proceeds from bonds issued		—	299,286
Transactions costs related to corporate bonds issue		—	(2,428)
Repayment of corporate bonds		(213,110)	(286,890)
Premium for early repayment of bonds		(1,888)	(16,108)
Net cash generated/ (used in) by financing activities		476,292	(47,949)
Effects of exchange rate changes on the balance of cash held in foreign currencies		(3,423)	(104)
Net increase in cash and cash equivalents		(126,284)	206,646
Cash and cash equivalents, at the beginning of the year	9	573,850	367,204
Cash and cash equivalents, at the end of the year	9	447,566	573,850

For non-cash financing activities please see Note 9.

On behalf of the Board of Directors
Andrii Verevskyi
 Chairman of the Board of Directors

Anastasiia Usachova
 Director, Chief Financial Officer

Додаток И

Розраховані показники компанії «Кернел» за 2022 рік для порівняння з ПрАТ «МХП»

Показник	2022
Коефіцієнт постійності	0,40
Коефіцієнт мобільності	0,60
Коефіцієнт співвідношення оборотних та необоротних активів	1,52
Оборотність усіх активів	1,30
Оборотність робочого капіталу	6,46
Оборотність запасів	8,29
Тривалість одного обороту запасів	43,42
Оборотність дебіторської заборгованості	20,35
Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості	17,69
Оборотність кредиторської заборгованості	34,24
Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості	10,51
Тривалість виробничого циклу	43,42
Тривалість операційного циклу	61,10
Тривалість фінансового циклу	71,61
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,40
Коефіцієнт фінансової залежності	2,48
Коефіцієнт концентрації позичкового капіталу	0,60
Коефіцієнт фінансового ризику	1,48
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,17
Частка власного капіталу у формуванні необоротних активів	0,84
Частка позикового капіталу у формуванні необоротних активів	0,16
Частка власного капіталу у формуванні оборотних активів	0,11
Частка позикового капіталу у формуванні оборотних активів	0,89
Загальний показник ліквідності	0,77
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,13
Коефіцієнти швидкої ліквідності	0,40
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,29
Коефіцієнт забезпеченості реалізації робочим капіталом	0,05
Коефіцієнт довгострокового фінансового забезпечення першого ступеня	1,01
Коефіцієнт довгострокового фінансового забезпечення другого ступеня	1,17
Коефіцієнт довгострокового фінансового забезпечення третього ступеня	0,86
Рентабельність продукції	13,90%
Валова рентабельність реалізації	12,20%
Операційна рентабельність реалізації	1,70%
Чиста рентабельність реалізації	-0,76%
Рентабельність оборотного капіталу	3,77%
Рентабельність активів	-1,06%
Рентабельність чистих активів	-2,39%
Рентабельність власного капіталу	-2,24%

Додаток К

Активи, згруповані за рівнем ліквідності, та пасиви, згруповані за строками погашення, ПрАТ «МХП» за 2017-2022 рр.

Показник		Рік					
		2022	2021	2020	2019	2018	2017
A1	Високоліквідно активи	322586	291393	298893	370072	244626	150881
A2	Швидко ліквідні активи	212805	201450	135963	147710	69305	62305
A3	Повільно ліквідні активи	1020669	1162096	739492	663859	722747	588570
A4	Важко ліквідні активи	2252642	2448840	2108474	2508854	1633987	1476379
П1	Найтерміновіші зобов'язання	249314	309514	251633	279328	162781	93471
П2	Короткострокові пасиви	283250	219749	123279	110853	156542	58912
П3	Довгострокові пасиви	1830441	1780328	1653707	1704448	1253336	1140045
П4	Постійні пасиви	1445697	1794188	1254203	1595866	1098006	985707

Додаток Л

Дані, розраховані та використані для економетричного аналізу ПрАТ «МХП» за
2015-2023 рр.

Time period	Equity Turnover	Autonomy Ratio	Asset Turnover
2015Q1	0,398730416	0,250626415	0,120772566
2015Q2	0,416751075	0,350621543	0,14561923
2015Q3	0,488802296	0,348236243	0,164428004
2015Q4	0,251682082	0,324150071	0,078727582
2016Q1	0,344168723	0,294530975	0,113493745
2016Q2	0,360175666	0,362236477	0,130002132
2016Q3	0,504339869	0,359587336	0,17497532
2016Q4	0,403516131	0,333868855	0,118605908
2017Q1	0,367575029	0,329342267	0,132407509
2017Q2	0,37184545	0,38897044	0,148438777
2017Q3	0,397629462	0,409589735	0,167594282
2017Q4	0,398060433	0,432681558	0,14608083
2018Q1	0,272220181	0,424553959	0,11849462
2018Q2	0,348678777	0,44543161	0,148371306
2018Q3	0,412848429	0,405064174	0,168504964
2018Q4	0,47521575	0,411135803	0,178589722
2019Q1	0,30743166	0,432426002	0,124483583
2019Q2	0,354712359	0,3742623	0,143600561
2019Q3	0,347140318	0,431664972	0,149978916
2019Q4	0,41464893	0,432426002	0,177985052
2020Q1	0,344340872	0,372374046	0,133259927
2020Q2	0,326379937	0,40117337	0,128082275
2020Q3	0,436696403	0,383380097	0,167129234
2020Q4	0,348847695	0,38205026	0,142577772
2021Q1	0,329572449	0,380360712	0,131131734
2021Q2	0,348788053	0,413988337	0,148322151
2021Q3	0,383814498	0,435920145	0,167569929
2021Q4	0,481883132	0,437203855	0,196827306
2022Q1	0,359448959	0,402635693	0,141352075
2022Q2	0,461377881	0,383859876	0,164527133
2022Q3	0,576393126	0,324480744	0,203988931
2022Q4	0,569967442	0,379577347	0,216552814
2023Q1	0,49271405	0,389031794	0,191244386
2023Q2	0,522216817	0,387273983	0,206241517